

PARTER (Antal tilltalade : 1)
Referensnummer: 35700285

Åklagare
chefsåklagaren Pär Andersson
Åklagarmyndigheten i Kristianstad

- Målsägande**
1. Bengt Nilsson
Lyckhöjdsgatan 11 D
242 34 HÖRBY
 2. Majvi Nilsson
Lyckhöjdsgatan 11
242 34 HÖRBY
 3. Dan Nilsson
Polgatan 8 C
216 11 LIMHAMN
 4. Christine Nilsson
Slångatan 12 A
242 34 HÖRBY

Målsägandebiträde för 1-4
Advokaten Mattias Myrgren
Box 45
242 21 HÖRBY

Målsägande 1-4 biträder åtalet

5. Anja Renneberg
Lugna Gatan 50
211 59 MALMÖ
6. Christian Renneberg
c/o Anja Rennerberg

Lugna Gatan 50
211 59 MALMÖ

7. Stefan Rennerberg
Spångatan 27
211 25 MALMÖ

8. Jörgen Rennerberg
Kristianstadsgatan 23
214 23 MALMÖ

9. Bo Rennerberg
Lugna Gatan 50
211 59 MALMÖ

Målsägandebiträde för 5-9
advokaten Michael Tuveson
Box 2
231 21 TRELLEBORG

10. Tom Green
Örnatoftavägen 48
291 92 KRISTIANSTAD

Målsägandebiträde:
advokaten Carl-Ebbe Tuwezén
Östergatan 4
211 25 MALMÖ

11. Brottsoffermyndigheten
Regressavdelningen
Box 470
901 90 UMEÅ

Tilltalad
Ulf Håkan Olsson, 511219-3957
Frihetsberövande; Häktad
Ängsgatan 3 C
298 34 VIMMERBY

Offentlig försvarare:
advokaten Sven Jernryd
Box 1163
221 05 LUND

DOMSLUT**BEGÅNGNA BROTT**

1. Mord
2. Människorov
3. Grov våldtäkt

LAGRUM

- 3 kap 1 § brottsbalken
- 4 kap 1 § 1 st brottsbalken
- 6 kap 1 § 3 st brottsbalken

PÅFÖLJD M M

Fängelse på livstid

ANNAN SÄRSKILD RÄTTsverkan

Beslaget av en mobiltelefon jämte sim-kort skall bestå.

BESLUT I ÖVRIGA FRÅGOR, SKADESTÅND M M

1. Ulf Olsson skall utge skadestånd till Brottsoffermyndigheten med etthundranittontusen (119 000) kr, till envar av Bengt Nilsson, Majvi Nilsson, Dan Nilsson, Christine Nilsson och Anja Rennerberg med sjuttiofemtusen (75 000) kr, till envar av Bo Rennerberg, Stefan Rennerberg, Jörgen Rennerberg och Christian Rennerberg med femtiotusen (50 000 kr) samt till Tom Green med tjugofemtusen (25 000) kr

Ränta skall utgå enligt 6 § räntelagen på skadestånden till Helén Nilssons anhöriga fr o m den 26 mars 1989 och till Jannica Ekblads anhöriga fr o m den 4 augusti 1989 tills betalning sker

2. Sven Jernryd tillerkänns av allmänna medel ersättning med enmiljonsexhundratjugoentusenfemhundrafemtiofem (1 621 555) kr. Av beloppet avser 1 091 520 kr arvode, 34 848 kr utlägg och 170 877 kr tidsspillan. Mervärdesskatt ingår med 324 310 kr

3. Mattias Myrgren tillerkänns ersättning av allmänna medel med etthundrasjuttioniotusenniohundranittioen (179 991) kr, varav 121 968 kr för arbete, 18 500 kr tidsspillan och 3 525 kr utlägg.

Mervärdesskatt ingår med 35 998 kr

4. Michael Tuveson tillerkänns ersättning av allmänna medel med etthundratrettiofyrtusenfemhundraåttio (134 580) kr 75 öre, varav 90 112 kr för arbete, 1 890 kr tidsspillan och 5 263 kr utlägg.

Mervärdesskatt ingår med 26 315 kr 75 öre

5. Carl-Ebbe Tuwezén tillerkänns ersättning av allmänna medel med etthundrasjuttusenåttioåttio (107 088) kr, varav 80 080 kr för arbete, 6 175 kr tidsspillan och 535 kr utlägg. Mervärdesskatt ingår med 21 417 kr

6. Kostnaderna för offentlig försvarare och målsägandebiträden skall stanna på staten

7. Ulf Olsson skall kvarbli i häkte till dess domen i ansvarsdelen vinner laga kraft mot honom

8. Sekretessen enligt 9 kap 6 § sekretesslagen (1980:100) för

uppgifterna i bilaga E, aktbilaga 87 skall bestå
9. Sekretessen enligt 7 kap 22 § sekretesslagen (1980:100) för
uppgifterna i läkarintyg, aktbil 13 och i den rättspsykiatriska
undersökningen, aktbil 191-195, skall bestå

Yrkanden

Åklagaren har yrkat ansvar mot Ulf Olsson enligt 3 kap 1 §, 4 kap 1 § och 6 kap 1 § 3 st brottsbalken i bestämmelsernas lydelse år 1989 för mord, människorov och grov våldtäkt under följande påstående:

Den 20 mars 1989 har Ulf Olsson i Hörby bemäktigat sig och fört bort Helén Nilsson, född 1978, till okänd ort och sedan hållit henne inspärrad i flera dagar utan tillgång till mat eller dryck. Han har någon gång mellan den 20 och 26 mars med våld eller hot om våld vid minst ett tillfälle tilltvingat sig samlag med henne. Någon gång i slutet av nämnda tidsperiod har han lagt en snara runt hennes hals och strypt henne samt utdelat ett 20-tal kraftiga slag med något tillhygge på hennes huvud. Till följd av strypningen samt de skador på skalle och hjärna som hon tillfogats genom slagen har hon avlidit. Ulf Olsson har genom sitt handlande uppsåtligt berövat Helén Nilsson livet. Våldtäkten är att bedöma som grov med hänsyn till att den skett efter bortrövande och att Ulf Olsson visat särskild råhet.

Brottsoffermyndigheten, som utbetalt brottsskadeersättning till Helén Nilssons anhöriga och hennes dödsbo, har som enskilt anspråk yrkat förpliktande för Ulf Olsson att betala 119.000 kr.

Bengt Nilsson, Majvi Nilsson, Dan Nilsson och Christine Nilsson har biträtt åtalet samt yrkat att Ulf Olsson skall förpliktas att utöver utbetald brottsskadeersättning betala skadestånd med 75.000 kr till dem vardera. De har härjämte yrkat ränta.

Åklagaren har vidare yrkat ansvar mot Ulf Olsson enligt 3 kap 1 § brottsbalken för mord under följande påstående:

Ulf Olsson har natten till den 4 augusti 1989 i en byggnad på Folke Svens väg 19 i Bokeslund inom Höörs kommun uppsåtligt misshandlat Jannika Ekblad genom att slå henne med något tillhygge över hela kroppen samt genom att med händerna eller en snara strypa henne. Av misshandeln har hon erhållit 18 krossår i huvudet, talrika blåmärken över armarna, bälten och benen samt skärsår på höger hand. Ulf Olsson har genom misshandeln uppsåtligt berövat Jannika Ekblad livet.

Jannika Ekblads anhöriga **Anja Rennerberg, Bo Rennerberg, Stefan Rennerberg, Jörgen Rennerberg, Christian Rennerberg** och **Tom Green** har yrkat skadestånd jämte ränta med resp. 214.000, 100.000, 100.000, 214.000, 214.000 och 100.000 kr.

Åklagaren har också yrkat att beslagen av en mobiltelefon jämte sim-kort skall bestå.

Ulf Olsson har förnekat gärningarna och bestritt de enskilda anspråken. Han har såsom skäligen vitsordat Brottsoffermyndighetens yrkande samt såsom skadestånd till vardera av Helén Nilssons och Jannika Ekblads anhöriga 25.000 kr – i fråga om Helén Nilssons anhöriga utöver redan utbetald brottsskadeersättning. Han har gjort gällande att ränta på skadeståndsbeloppen skall beräknas från den 23 november 2004.

Utredningen

(De personer som hörts vid huvudförhandlingen i målet är i den följande redogörelsen markerade med fetstil)

HELÉN NILSSON

Helén Nilsson var bosatt i Hörby hos sina föräldrar Bengt och Majvi Nilsson. I familjen fanns också de äldre syskonen Dan och Christine. Den 20 mars 1989 anmälde Bengt Nilsson till polisen i Eslöv att Helén var försvunnen. Hon hade lämnat hemmet efter kvällsmåltiden för att träffa kamrater utanför Lågprisvaruhuset men sedan inte återkommit.

Anmälan föranledde ett omfattande spaningspådrag under flera dagar i Hörby och ortens närområde. Helén hade senast iakttagits den 20 mars vid 19-tiden, då **Jessica Carpef**, som var bekant med Helén och vid något tillfälle varit barnvakt åt henne, hälsat på henne vid entrén till Lågprisvaruhuset. **Lars Tulldahl**, som är bosatt på Skräddarevägen i Hörby, har uppgett att han vid den tiden genom sitt fönster sett först en flicka i tioårsåldern passera på gångstigen utanför och efter henne en man med en hund samt att han strax därefter hört ett flickskrik.

Den 26 mars 1989 anmälades till polisen i Kristianstad fyndet av en död kropp i ett stenparti en bit in på en markväg i Bröd utanför Tollarp. **Lave Fält**, som är bosatt i närheten av fyndplatsen, har berättat: Hans hustru och dotter var ute för att plocka vitsippor. De såg i stenpartiet en svart plastsäck som var omvirad med tejp och som de tyckte såg underlig ut. De hämtade Lave för att han skulle undersöka säcken. Han fann därvid en reva i plasten genom vilken han kunde se hud. Han vidgade då revan något genom att skära av tejp med sin pennkniv och kunde därmed se ett människoben från knäet ca 30 cm nedåt. Sedan tillkallade han polis. Medan han inväntade polisens ankomst lade han märke till en mörkgrön Volvo 140 eller 240 som omotiverat sakta passerade platsen i båda riktningarna på vägen mellan Tollarp och Träne.

Brotsplatsundersökning i Bröd utfördes av kriminalinspektören **Åke Bauer**. Det visade sig att den döda kroppen var efter Helén Nilsson. Hon var inlindad i tre svarta sopsäckar som var sammanhållna och omlindade med brun tejp. Sopsäckarna var av ett slag som inte vanligen förekommer på den svenska marknaden utan sannolikt kommer från Danmark. Från tejpens togs till vara ett antal hårstrån. Helén var helt naken, fransett ett armbandsur på vänster handled. Kroppen var likstel och likfläckar hade börjat uppträda. En undersökning av marken under plastsäckarna gav vid handen att gräset var opåverkat, vilket borde tyda på att säckarna inte funnits på platsen någon längre tid.

Emma Jansson, som är bosatt i Bröd, har uppgett att hon den 23 mars under en promenad stannade till vid det aktuella stenpartiet samt att hon med säkerhet kan påstå att de svarta plastsäckarna inte då fanns där.

De från tejpen tillvaratagna hårstråna har analyserats av *Statens Kriminaltekniska Laboratorium*. Analysen gav vid handen att sex strån var av hundtyp och ett av katttyp. Härutöver fanns fyra humana hårstrån, varav endast ett kunde härröra från Helén. Av de tre strån som måste komma från någon annan person var ett från könshår och två från huvudhår. Könshåret och ett av huvudhåren har också blivit föremål för *mitokondrie-DNA-analys* vid *Forensic Science Service* i Storbritannien.

Obduktion utfördes av rättsläkaren Anders Ottosson. Han har i sitt utlåtande antecknat

att Helén Nilssons döda kropp företett en s.k. snörfåra på halsen, punktblödningar i ögonens bindehinnor, i ögonlockens hud, i struphuvudets slemhinna och i ansiktets/halsens hud samt blödningar i halsens lymfkörtlar;

att hon därtill företett bristningar i slidan och förekomst av spermier i slidan;

att hon vidare företett blåmärken och hudavskrapningar på huvudet, ett sår i högra kindens slemhinna, 20 sår i huvudsvålen, brott på skallen och skador i hjärnan, två blåmärken och en hudavskrapning på högra armen, tre blåmärken på vänstra armen, två hudavskrapningar och två blåmärken på bålen, ett blåmärke och två hudavskrapningar på högra benet;

att hon också företett ett hudsår på näsan samt brott på näsbenet;

att hon vidare företett ett blåmärke på bålen, ett blåmärke på högra benet och två blåmärken på vänstra benet;

att spår av aceton påvisats i hennes hjärtblod och lårblod;

att det inte säkert kan anges när skadorna uppkom, men att skadorna i slidan, av den föreliggande inflammationen att döma, inte uppkom vid en tidpunkt nära dödsfallet utan vid en tidigare tidpunkt och de i femte att-satsen nämnda skadorna på bål och ben uppkom tidigare än de i tredje och fjärde att-satserna nämnda skadorna;

att de i första att-satsen nämnda skadorna väl kan ha uppkommit genom att ett föremål i form av en snara dragits åt kring hennes hals;

att de i andra att-satsen nämnda skadorna väl kan vara en följd av att en styv manslem eller annat hårt föremål förts in i slidan;

att de i tredje att-satsen nämnda såren i huvudsvålen, brotten på skallen och skadorna på hjärnan väl kan vara en följd av slag med ett trubbigt föremål, medan de i den fjärde att-satsen nämnda skadorna väl kan vara en följd av slag med ett skurpkantat föremål;

att det enbart med ledning av obduktionsfynden inte närmare kan anges på vilket sätt de övriga i tredje att-satsen och de i den femte att-satsen nämnda skadorna uppkommit;

att strypning och skadorna på skallen och hjärnan, var för sig eller i samverkan med varandra, till fullo förklarar hennes död;

att hennes död varit en följd av annans handaöverkan

samt att tidpunkten för hennes död inte kan anges men att obduktionsfynden starkt talar för att hon, under förutsättning att kroppen inte förvarats kallt efter döden, avlidit högst något dygn innan hon påträffades den 26 mars 1989.

Rättsläkaren Peter Krantz har i sakkunnigförhör i allt väsentligt anslutit sig till Ottossons utlåtande.

JANNICA EKBLAD

På morgonen den 4 augusti 1989 anmälde **Hilding Jonasson** till polisen i Hässleholm att han på en rastplats i Vedema utmed riksväg 24 mellan Hässleholm och Hörja anträffat en naken död kvinna liggande mitt på vägbanan. Påföljande dag kunde genom en *fingeravtrycksundersökning* den döda kvinnan identifieras som Jannica Ekblad.

Jannica var vid sin död 26 år gammal. Hon hade sedan tonåren missbrukat narkotika och var sedan några år heroinmissbrukare. Hon var också prostituerad.

Enligt Jannicas mor **Anja Rennerberg** hade Jannica en tid före sin död påbörjat metadonbehandling och var på god väg att ordna upp sitt liv. Jannicas yngre halvbror **Christian Rennerberg**, som också hade missbruksproblem, har berättat att han och Jannica planerat att tillsammans resa utomlands efter det att han frigetts från ett pågående fängelsestraff för att hjälpa varandra att komma ifrån missbruket. **Angelle Svensson** var väninna till Jannica och under den aktuella tiden själv prostituerad. Hon har uppgett att Jannica träffat en man som hon ville leva samman med och att hon därför bestämt sig för att sluta med prostitution och missbruk. Först måste hon emellertid reglera en narkotikaskuld till sin "hallick" och behövde därför ta emot ytterligare några kunder. Jannica försökte förgäves komma i kontakt med Angelle den 2 eller 3 augusti. **Yv de Christian Yvholt**, tidigare Dario Franin, har berättat att Jannica besökte honom på kvällen den 3 augusti. Hon talade om att hon över natten skulle resa bort med en man som hon var rädd för – en man som var lång och smal och som väntade utanför med en Volvo combi. Hon bad Dario kontakta polis om hon inte kom tillbaka.

Brottsplatsundersökning i Vedema utfördes av **Åke Bauer**. Närvarande vid undersökningen var också rättsläkaren **Peter Krantz**. Av protokollet från undersökningen framgår bl.a. följande. Rastplatsen vid Vedema är en ungefär 680 meter lång vägslinga med en sex meter bred grusbelagd vägbana. Jannica låg på rygg i stort sett mitt på vägbanan och i rät vinkel mot körriktningen. Hon saknade kläder, men hade om halsen ett smalt silverhalsband samt på höger ringfinger två ringar. Likfläckar saknades, men likstelheten var under kraftig utveckling, på gränsen till uttalad. Stortån på höger fot var onormalt sträckt och något framåtböjd i en onaturlig ställning. Håret var kraftigt bemängt med intorkat blod. Sår och blåmärken fanns på ansiktet, huvudet, bålén, armarna och benen. Kroppen var trots detta inte blodig, fransett blodavsättning i armveckan och blodrinningar längs sidorna, framför allt på benen. På bålén, armarna och benen fanns mycket fibrer och smuts samt hårstrån av olika längd och utseende. Hårstråna plockades och togs till vara. Intill huvudet låg ett hopsnott, delvis blodbemängt, en meter långt snöre. Ett likadant snöre, dock inte blodbesudlat, låg i närheten av vänstra foten. Pellets av djurfoder anträffades i anslutning till kroppen. I riksvägens södra dikesren ungefär 35 meter öster om östra infarten till rastplatsen anträffades en svart sopsäck, som var bemängd med intorkat blod. Undersökningen ledde sammanfattningsvis till följande slutsatser:

att Jannica Ekblad uppsåtligen bragts om livet,

att brottsplatsen inte är densamma som fyndplatsen,

att kroppen transporterats till platsen i fordon,
att kroppen sköljts av med vatten sedan likstelheten börjat inträda, minst 2 timmar efter döden,
att stortåns sträckning på höger fot kan vara ett tillstånd i kadaverspasm, orsakad av våldsam död i kraftig sinnesrörelse och där kraftigt motstånd förelegat före dödens inträde,
att likstelhetens och likkylans utvecklingsstadier tyder på att döden inträtt 6-10 timmar före undersökningens början kl. 08.40
samt att de båda snörena, pelletsen samt flertalet av de hår och fibrer som säkrats på och omkring kroppen kommit med densamma till platsen.

Fynd från brottsplatsundersökningen har analyserats av Statens Kriminaltekniska Laboratorium. Enligt de resultat som redovisats kan det hållas för visst att det blod som påvisats på plastsäcken kommer från Jannica Ekblad. Av de hårstrån som tillvaratagits från Jannicas kropp och från pellets intill denna visade sig 61 vara av hundtyp och 7 av katttyp. I utlåtandet över analysen uttalades särskilt att det mot bakgrund av en jämförelse med undersökningen av djurhår i ärendet Helén Nilsson framkommit skäl som talar för att mordet på Jannica och Helén har samband med varandra.

Jannica Ekblad obducerades av Peter Krantz, som i sitt utlåtande över obduktionen uttalade att Jannica Ekblad företett tecken på inverkan av trubbigt våld mot
huvudet med 18 kross-sår, talrika hudavskrapningar och blåmärken, omfattande brott på skallen och brott på ansiktsskelettet samt skador på hjärnan,
högra armen med talrika blåmärken och någon enstaka hudavskrapning,
vänstra armen med talrika blåmärken,
bålen med talrika blåmärken och någon enstaka hudavskrapning,
högra benet med talrika blåmärken och någon enstaka hudavskrapning samt ett mindre kross-sår,
vänstra benet med talrika blåmärken och någon enstaka hudavskrapning samt ett mindre kross-sår,
enstaka skärsår på den högra handen, på halsen samt på den vänstra foten,
en snörfärsliknande intryckning i huden jämte hudavskrapningar på halsen med brott på struphuvudets övre vänstra horn,
en mindre söndertrasning av levern jämte en mindre blödning i bindväven framför kotpelaren,
vandring av fett via blodomloppet från skadorna i underhudsfettvävnaden till lungorna; s.k. fettembolism,
enstaka punktformiga blödningar i det högra ögats bindehinna;
att enstaka sådasceller påvisats i hennes slida;
att den snörfärsliknande intryckningen i halsens hud och hudavskrapningarna på halsen liksom skadorna på struphuvudets övre vänstra horn kan ha uppkommit till följd av att en snara dtdragits runt hennes hals och/eller till följd av struption;
att även de punktformiga blödningarna i det högra ögats bindehinna kan ha uppkommit på detta sätt men att blödningarna också kan ha uppkommit till följd av att trubbigt våld verkat mot hennes ansikte;
att skadorna på huvudet till fullo förklarar hennes död;
att det är möjligt att dtdragning av en snara kring hennes hals eller ett struption kan ha bidragit till dödsfallet i en icke fastställbar grad;

att samliga eller flertalet av de nämnda skadorna tillfogats henne av annan person;
att de nämnda skärsåren kan ha uppkommit genom inverkan med kniv eller knivlik-
nande redskap;

att diazepam, nordiazepam och 7-amino-flunitrazepam påvisats i blod från hennes
hjärta;

samt att morfin och kodein (narkotiska preparat) påvisats i blod från hennes hjärta.

Peter Krantz har vid huvudförhandlingen förklarat att de omfattande skadorna i hjärnan uppkommit medan Jannica fortfarande var i livet. Han har vidare uttalat att skadorna på halsen mera sannolikt uppkommit genom ett strupgrepp än genom en snara samt att skadorna på armarna och höger hand är tydliga avvärjningsskador.

FORTSATT UTREDNING

Den 26 september 1989 inkom till polisen i Eslöv ett brev, som var poststämplat dagen före i Kristianstad. Brevet innehöll påklitrad text från tidningar och hade följande lydelse: mordet på helen och janika Varför ? Ruvar på Hämd Jo den jävla ensamHETEN och mobbad PÅ jobbet AV Tjejerna.

Spaningsledaren, poliskommissarien Alf Andersson hade den 6 april 1991 intervjuats i radio. Han fick kl 18.30 i sin bostad ett telefonsamtal från en okänd person. Samtalet hade följande innehåll: Jag vet inte vad jag skall säga. Jag är så djävla ensam. Ensam och mobbad på jobbet. En massa fruntimmer. Jag hörde dig på radion – tyckte du verkade ärlig. Ringer för att du inte skall fortsätta med alla de som du misstänker. Du har aldrig pratat med mig. Jag har aldrig gjort något brott tidigare. Brevet med de utklippta bokstäverna postade jag utanför centrallasaretet i Kristianstad. Bokstäverna kom från Expressen. Ångrar mig så in i helvete. Oförlåtligt. Fullständigt ensam. Inga släktingar. Det bara kom över mig. Helén mördades kl 18.00 på tisdagen. Hon hade två säckar över huvudet och en om benen. Jannica var drogad, hade spruta med sig. Jag blev aggressiv, tål inte att någon använder knark. Såväl Jannicas som Heléns kläder är uppeldade. Helén låg med huvudet ut mot vägen, Jannica med huvudet mot Håssleholm. Jag kan inte berätta mer – jag får 20 år. – Av bakgrundsljud drog Alf Andersson slutsatsen att samtalet kom från en större järnvägsstation. Polis skickades därför till Malmö C. - Ett nytt samtal från samma person kom kl. 18.50: Jag la på luren för att två poliser kom förbi. Jag är vanlig fabriksarbetare som aldrig varit gift eller sambo. Har sällskap. Personen framhöll under samtalet flera gånger att han mördat både Helén och Jannica. - Nästa samtal kom kl. 20.55: Fan vad det blev poliser på centralen. Jag står inte ut. Det finns ingen ursäkt för det jag gjort. Det var en ren tillfällighet att det blev Helén. Berätta det för hennes föräldrar. Jag kan inte se dem i ögonen. Jag klarar inte av ensamheten. Jag la Helén i Bröd dagen efter försvinnandet. Nytt samtal kl. 21.32: Varför bröts samtalet. Försöker du spåra? Jag slog dem med ett järnrör – olika rör men ganska lika varandra. Jag ströp dem med ett nylonrep, 8 mm. blått. Hundhåren du hittade kom från min kompis hund, en schabrador. Några andra djur har jag inte haft tillgång till. Plastsäckarna var sådana som jag köpt antingen på Bilema eller hos Totte i Hurva. Ett sista samtal kl. 21.48: Du fattar inte hur ensam jag är. Djävla ensamhet. Jag skäms – det jag gjort är oförlåtligt. Ni behöver inte befara att det skall hända fler gånger. Du behöver inte fundera över de andra du misstänker.

Det är jag som gjort bägge. Förklara för Heléns föräldrar. Jannica transporterades inrullad i en ryamatta. Ryamattan kan du aldrig hitta. Jag skulle betala 2000 för en helnatt. Hon hann bara in i bilen innan hon började prata om knark. Jag blev vansinnig när hon pratade om knark.

I november 2002 var två personer häktade såsom misstänkta för mord på Helén. Den 20 november kl. 18.00 fick Alf Andersson telefonsamtal från en okänd person: *Det är fel personer du har häktade för mordet. Det är jag som gjort det. Vi pratades vid för 10 år sedan då du skickade poliser till Malmö central.* Personen förklarade under samtalet att det var Tommy Falk som låg bakom. Tommy hade tvingat honom och två andra att delta. Han själv och de andra två var fosterhemsplacerade hos Tommy Falk. Tommy hade använt kondom varför sperman i Helén inte kom från honom utan från de andra tre. - Dagen efter fick Alf Andersson ett brev med följande innehåll: *Jag skriver detta till dig för att bevisa att det sant Tommy Falk tvingade oss ha sex med Helen och Janica. Vi var så unga då och rädda: Vi vågade inte göra annat än lyda honom. Annars skulle vi få ett helvete. Han själv använde kondom så han har inte lämnat spår efter sig. Han är inte mer värd än att du sliter kulorna av honom och trycker ner dom i halsen på honom. Den djävla pissidioten har fördärvat livet för oss tre.*

Ny spaningsledare efter Alf Andersson blev kriminalkommissarien Per-Åke Åkesson vid polisen i Kristianstad. På kvällen den 26 maj 2004 kl. 18.42 kom ett telefonsamtal till f.d. kriminalkommissarien Per-Åke Åkesson, Malmö. Den som ringde frågade först efter Alf Andersson och sade sedan att det gällde Helén. *Ja, Helén i Hörby och Jannica. Jag tog dom båda.* Åkesson förklarade att personen ringt till fel Per-Åke Åkesson och frågade efter personens namn. *Tror du jag är dum eller?* Därefter bröts samtalet. Ett nytt mycket kort samtal från samma person kom samma kväll kl. 20.11. Personen sade endast *Nu är allt klart.*

Till polisen i Eslöv kom ett i Alvesta den 31 maj 2004 poststämplat till Alf Andersson ställt brev, vilket innehöll en diskett. En fil i disketten innehöll följande text: *Det finns inget att säga. Hade jag aldrig blivit så mobbad och trakasserad i Hörby grundskola så hade det väl aldrig hänt. Det är bara jag inblandad. Helen o Janike.*

Den sperma som i samband med obduktionen 1989 togs till vara från Helén Nilssons vagina analyserades i ett försök att få fram en DNA-profil på gärningsmannen. Man lyckades emellertid inte då få fram en profil som inte var blandad med Helén Nilssons DNA. I samband med att två personer år 2002 var misstänkta för mordet gjordes ett nytt analysförsök på spermaprovet, vilket i djupfryst form hade bevarats hos Statens Kriminaltekniska Laboratorium. Därvid lyckades man med hjälp av ny teknik isolera ett hundratal spermier. Provet skickades herefter till Forensic Science Service i Birmingham för analys, vilken ledde till att en DNA-profil kunde tas fram samt misstanken mot de då häktade personerna kunde avskrivas.

Under våren 2004 uppsöktes ca 30 personer som bedömdes vara av intresse för utredningen. Dessa ombads att frivilligt lämna salivprov för DNA-analys. En av de uppsökta var Ulf Olsson, vars namn nämnts i ett tips som kommit kriminalinspektören Monica Olhed till del. Ulf Olsson lämnade ett salivprov den 9 juni 2004. Ann

Jangblad vid Statens Kriminaltekniska Laboratorium meddelade den 23 juni 2004 att Ulf Olssons DNA-profil stämde överens med den profil som tagits fram från vaginalprovet.

En DNA-profilering grundad på blodprov från Ulf Olsson har härefter utförts vid *National Laboratory of Forensic Science* i Birmingham av John Whitaker. Han har avgett ett utlåtande som kompletterats genom förhör under huvudförhandlingen.

I utlåtandet lämnas följande redogörelse för den metod som tillämpats vid analysen: *STR (Short tandem repeat)-profilering är en form av DNA-analys. DNA är ett komplext kemiskt ämne som finns i hela människokroppen. Det innehåller genetisk information, som avgör en persons fysiska egenskaper. Informationen uppträder i kodad form och ärvs till hälften från var och en av föräldrarna. En persons DNA är detsamma i alla personens kroppsvätskor och vävnader, varför till exempel DNA som återvunnits ur en persons blod är detsamma som det som finns i personens saliv och hårrötter. Bortsett från i fallet enäggstvillingar är varje persons DNA unik, fast nuvarande metoder inte medger undersökning av varje enskild skillnad mellan personer. De metoder som används av Forensic Science Service undersöker särskilda områden av DNA, som man vet varierar mycket mellan olika personer. DNA-profileringsmetoder kan därför användas för att definitivt utesluta någon som givare av en okänd DNA-källa och kan ofta ge mycket övertygande bevis för samband, men kan inte tillhandahålla bevis för identitet. – STR-profilering använder tekniken DNA-amplifiering, där de särskilda STR-områdena i DNA utses till mål och kopieras flera gånger. Detta ökar mängden DNA som finns att tillgå för analys och innebär att en STR-profil kan erhållas från prover där den ursprungliga kvantiteten eller kvaliteten på DNA inte lämpar sig för andra DNA-profileringsmetoder. I detta fall producerades STR-profilerna genom att 11 olika DNA-områden förstärktes. Tio av dessa områden innehåller en STR. De kallas VWA, THO1, D8, FGA, D21, D18, D19, D3, D16 och D2. Det elfte området, känt som Amelogenin, används för att fastställa könet på DNA-givaren. De enskilda beståndsdelarna i en STR-profil återges som en serie toppar, som kan mätas och ges en nummerbeteckning. En person har två toppar för varje STR, en från varje förälder, såvida inte samma STR ärvs från båda föräldrarna, då endast en topp kan ses. – Om resultat ges från varje plats som testats sägs detta utgöra en fullständig DNA-profil. Ibland finns det under kopiering av ett DNA-prov inte tillräckligt med DNA av bra kvalitet och till följd av det kan resultat från färre än 11 av de ovan beskrivna områdena erhållas. Ett sådant resultat kallas en partiell profil. Om DNA från mer än en person påvisas kallas det en blandad STR-profil. – Bedömning av bevisvärdet av överensstämmande STR-profiler mellan t.ex. en kroppsvätskefläck och en misstänkt består i en beräkning av sannolikheten för att överensstämmelsen skulle erhållas om fläcken faktiskt inte härrörde från den misstänkte, utan från en annan person med samma STR-profil. Detta kallas risk för överensstämmelse. Vid utvärdering av risken för överensstämmelse för en partiell profil används referensdatabaser för att beräkna frekvensen av varje komponent av STR-profilen i befolkningen. Dessa beräkningar kombineras sedan på ett sätt som kompenserar för möjliga samband mellan STR-komponenter som ger en beräkning av risken för överensstämmelse för den partiella STR-profilen. Beräkning av risk för överensstämmelse görs med hänvisning till tre databaser som består av STR-profiler som tidigare erhållits från personer från de vita, afro-karibiska och asiatiska befolkningarna i detta land. Då rashär-*

komsten hos den person som lämnat det biologiska materialet inte är känd anges det försiktigaste av de erhållna resultaten i redogörelsen. För överensstämmande fullständiga SGM-plus-profiler har sannolikheten för att överensstämmelsen skall erhållas om fläcken faktiskt inte härrörde från den misstänkte utan från en annan person visats vara i storleksordningen en på en miljard oavsett vilken databas som används. Denna siffra används för alla fullständiga SGM-plus-profiler och för partiella profiler när de försiktigaste resultaten är mindre än en på en miljard. Detta har visat sig vara en rimlig uppskattning som inte överskattar värdet av bevisen. Den siffra som anges i denna redogörelse gäller personer som inte är släkt. Eftersom DNA ärvt är det mycket mer sannolikt att nära besläktade personer som bröder har överensstämmande STR-profiler. Om det ansågs möjligt att en nära släkting var inblandad skulle sannolikheten för att den personen har överensstämmande profil kunna beräknas. En mer meningsfull metod vore att utverka ett lämpligt prov från släktingen och fastställa dennes STR-profil.

Härjämte har följande anförts om tillämpad analysmetod: Lasermikrodissektion är en cellsäkringsteknik som används för att effektivt separera olika grupper av celler från ett objektglas. Spermier kan färgas kemiskt och synliggöras i mikroskop. Lasertechnik möjliggör att identifierade spermier kan skäras loss och tillvaratas ur ett bakgrundsmaterial av annat än spermier och resultera i ett prov med DNA-rika spermier som kan analyseras avseende DNA. – LowCopy Number-DNA-analys är en metod som används i detta fall. Den är avsedd att väsentligt öka känsligheten i DNA-analyserna och följaktligen öka möjligheterna att upptäcka mycket små mängder DNA i ett prov. Detta åstadkoms genom en ökning av antalet kopieringssteg i DNA-analysen. Detta förfarande tillämpas i laboratoriet när rutin-DNA-analysen, vilken kräver en minsta utgångsmängd DNA om ca 300 celler, har visat sig eller ansetts olämplig för framgångsrik analys av en särskild fläck. Ökningen av antalet kopieringssteg ökar metodens känslighet dramatiskt, så att teoretiskt sett endast ett fåtal celler krävs för framgångsrik analys. Profiler som framtagits på detta sätt måste tolkas med hänsyn till omständigheterna i fallet och särskilt möjligheten att spårsmängder DNA från okända källor upptäcks. Samtliga DNA-extrakt analyseras två gånger, vilket är rutin när metoder för ökad känslighet tillämpas. Reproducerbara resultat måste uppnås innan de i profilerna observerade DNA-banden anses vara en tillförlitlig återgivning av det DNA som finns i provet. Tolkning och slutsatser i utlåtandet samt arbetsmetoder vid analysen har tagit hänsyn till alla nämnda faktorer.

Utlåtandet innehåller följande sammanfattande slutsats: Spermier har synliggjorts i ett objektglas märkt "slida djup" som härrör från Helén Nilsson. Dessa spermier har letats upp och tillvaratagits med hjälp av lasermikrodissektionsteknik och Low Copy Number-analys har utförts på det resulterande DNA-extraktet. En manlig profil har erhållits, vilket är det förväntade om profilen härrör från spermerna. Den manliga profilen överensstämmer med profilen för Ulf Olsson. Om sperman kom från en okänd, med Ulf Olsson obesläktad person, kan en rimlig sannolikhet för att denna profil skulle erhållas uppskattas till ungefär en på 43 miljoner. Resultatet från DNA-analysen ger ytterligt starkt stöd för alternativet att den sperma som tillvaratagits från vaginalprovet från Helén Nilsson härrör från Ulf Olsson.

Salivprov och i ett fall kompletterande blodprov från Ulf Olssons syskon har analyserats vid *Statens Kriminaltekniska Laboratorium*. Enligt analysresultaten är det uteslutet att sperman från vaginalprovet härrör från någon av syskonen.

De två hårstrån som säkrats från Helén Nilssons döda kropp och som tidigare DNA-analyserats vid Forensic Science Service har jämte hårstrån från Helén Nilsson och Ulf Olsson överlämnats för ny analys till *Decipher Genetics AB*. I ett utlåtande av Marie Allen har redovisats följande analysresultat: *För att kunna analysera små DNA-mängder som återfinns i hårskäft eller mikroskopiska fläckar analyseras mitokondrie-DNA. Mitokondrie-DNA förekommer i fler kopior per cell än nukleära markörer och kan analyseras genom DNA-sekvensering. Mitokondrie-DNA nedärvs i sin helhet från mor till barn. Således kommer personer som är besläktade på moderns sida att uppvisa samma mitokondrie-DNA-variant. Analysen visar att mitokondrie-DNA sekvenserna i hårprov från Helén Nilsson och hårprov från Ulf Olsson inte överensstämmer,*

att mitokondrie-DNA sekvenserna från det tillvaratagna könshåret enligt såväl den tidigare analysen i England som den nu utökade analysen är identiska med sekvenserna i hårprov från Ulf Olsson,

att mitokondrie-DNA sekvenserna från det tillvaratagna huvudhåret inte överensstämmer med hårprov från Ulf Olsson.

Sammanfattningsvis visar analysen att könshåret inte kan uteslutas komma från Ulf Olsson, medan det är uteslutet att huvudhåret kommer från Ulf Olsson.

Vaginalprov från Jannica Ekblad med innehåll av sädesceller har för DNA-analys och jämförelse med blodprov från Ulf Olsson överlämnats till Forensic Science Service, som hittills inte lyckats genomföra den begärda undersökningen.

ULF OLSSON

Ulf Olsson föddes 1951 i Höör men är huvudsakligen uppväxt i Hörby, där han också gått i skola. Fadern var chaufför och modern tidvis affärsbiträde. Han har fyra syskon. Han har under huvudförhandlingen inte velat berätta något närmare om sin uppväxttid. Dock har han bestämt förnekat att han skulle ha blivit mobbad i skolan. I den rättspsykiatriska utredningen uttalas att uppväxtmiljön var traumatiserande genom föräldrarnas, främst moderns, känslökyla och faderns alkoholvanor och labila temperament. Uppfostringsmetoderna bestod i allt väsentligt av fysisk bestraffning. Han rymde hemifrån vid flera tillfällen under tidig pubertet och stannade borta flera dygn utan att föräldrarna synes ha reagerat. Vid 16 års ålder blev han inlagd på barnpsykiatrisk klinik där man genomförde en relativt ambitiös utredning som utmynnade i diagnosen depression.

Ulf Olsson gjorde sin värnplikt med handräckningstjänst inom flottan. Efter värnplikten gick han till sjöss och arbetade som sjöman under några år. Han utbildade sig senare till verktygsmakare. Efter utbildningen fick han 1976 arbete i Tyringe, där han var kvar till år 1984. I Tyringe var Ulf Olsson under en tid sammanboende och sedan gift med Iréne Willadsen. Hon har berättat att de flyttade samman när hon var 16 år gammal och att de gifte sig två år senare. Enligt hennes uppgifter förekom det ofta att Ulf Olsson misshandlade henne och det var anledning till att äk-

tenskapet sedermera upplöstes. Ulf Olsson har förklarat att hustruns otrohet var anledning till skilsmässan. I Tyringe hade han en hund som hette Quanto. **Bengt Andersson** umgicks som vän med Ulf Olsson i Tyringe. Han har bl.a. berättat om ett tillfälle då Ulf Olsson på ett grymt sätt avlivat en kattunge. Efter tiden i Tyringe hade Ulf Olsson under något år arbete och bostad i Örkelljunga. **Inge Rolf** som var hans arbetskamrat på Konstruktionsbakelit har berättat att han upplevde Ulf Olsson som sexfixerad. Vid ett tillfälle hade han talat om att han under sin tid till sjöss en gång haft sex med en 8-årig flicka.

Ulf Olsson fick år 1987 anställning som verktygsmakare hos **Bilsom** i Höör, vilken anställning han behöll till april 1990. Hans arbetskamrater på **Bilsom** **Bengt Edqvist**, **Leif Nilsson** och **Lars Bohlin** har hörts under huvudförhandlingen. Av deras berättelser har framgått att Ulf Olsson var en skicklig yrkesman, men att han hade svåra alkoholproblem och av den anledningen ofta stannade hemma eller ibland kom berusad till jobbet. Han berättade ofta råa vitsar av sexuell karaktär. De kvinnliga anställda kallade honom "Uffe Pervers".

Ulf Olsson har berättat: En tid efter det han börjat sin anställning hos **Bilsom** köpte han och bosatte sig i en stuga i **Bokeslund** – ett sommarstugeområde utanför Höör. Han hade en katt medan han bodde i stugan, men inte någon hund. Han ägnade mycket tid och intresse åt sitt arbete. Det är dock riktigt att han drack mycket sprit. Han hade fri tillgång till hembränt, eftersom han var återförsäljare åt en sprittillverkare. Kunderna besökte honom i stugan. Han hade inget umgänge bland arbetskamraterna. Ibland besökte han Malmö där han hade två vänner vid namn **Tomas** och **Henrik**, med vilka han hade en homosexuell förbindelse. De var ibland tillsammans på fester där det fanns mycket folk och förekom sexuella aktiviteter.

Efter en personalfest i oktober eller november 1989 flyttade **Diana Svensson**, som också var anställd hos **Bilsom**, hem till Ulf Olsson. Hon blev snart därefter gravid. Hon har berättat att Ulf Olsson drack mycket alkohol, att han var lynnig och ombytlig i sitt humör samt att han ofta hånade henne för att hon var tjock. Han misshandlade henne dock inte. Hon hade med sig en hund till **Bokeslund**. Ulf Olsson hade då också själv en hund. Denna var av blandras, liknade en västgötaspets och hette **Quanto**. De hade också katter, vilka höll till i en redskapsbod på tomten. Det hände att Ulf Olsson sov över hos katterna i redskapsboden. Ulf Olsson sysslade inte med spritförsäljning under den tid som **Diana Svensson** bodde samman med honom i **Bokeslund**. Vid ett tillfälle sade Ulf Olsson att han gjort något som han inte kunde berätta om förrän det blivit preskriberat.

Under våren 1990 fick Ulf Olsson en anställning som arbetsledare vid **Svensk Tryckgjutning** i **Vimmerby**. Han sålde stugan i **Bokeslund** och flyttade till **Vimmerby** tillsammans med **Diana Svensson**. Deras son **Daniel** föddes i september 1990. **Diana Svensson** har berättat: Innan Ulf Olsson flyttade avlivade han sin egen hund **Quanto**. Han tyckte att man kunde ha bara en hund i en lägenhet. **Dianas** hund fick däremot följa med vid flytten. Den hunden avlivades av Ulf Olsson vid ett tillfälle medan **Diana** var bortrest. **Diana** lämnade tillsammans med **Daniel** Ulf Olsson i februari 1991. Ulf hade kommit på **Diana** med att röka på balkongen och hade då bett henne flytta. **Diana Svensson** bor numera i **Bromölla**. Ulf Olsson har vidhållit att han inte hade någon egen hund i **Bokeslund**. **Quanto** var hunden i Tyringe och en

ny hund skulle aldrig ha fått samma namn. Han var tvungen att avliva Dianans hund i Vimmerby eftersom den var bitisk. Diana flyttade från honom utan att det fanns någon särskild anledning. Det var Dianans föräldrar som låg bakom. Ulf Olsson blev förtvivlad över att Diana och Daniel lämnat honom. Han slutade sitt arbete och sade upp bostaden samt begav sig ut på en utlandsresa. Efter det att han återkom till Vimmerby har han försörjt sig med tillfälliga anställningar, arbetsmarknadsåtgärder, arbetslöshetsersättning eller ekonomiskt bistånd från socialtjänsten. Han har ägnat mycket möda åt att få till stånd ett fungerande umgänge med Daniel. Enligt dom av Västerviks tingsrätt får han träffa Daniel i Bromölla i närvaro av en kontaktperson. Ulf Olssons spritmissbruk ökade efter det han blivit lämnad ensam. Hans enda vän är hunden Attas.

Socialsekreterarna vid socialförvaltningen i Vimmerby **Carl Uppman** och **Bjarne Nilsson** har hörts om Ulf Olssons kontakter med socialförvaltningen. Dessa har framför allt avsett bistånd och utredning i umgängesfrågan. Carl Uppman har vid några umgängestillfällen följt med Ulf Olsson till Bromölla. Det har också handlat om ekonomiskt bistånd eller hjälp till bostad och arbete. Carl Uppman har berättat om vad han kallar "det sjuka samtalet". Detta ägde rum någon gång år 2003. Ulf Olsson hade då sagt "man skulle kunna göra ett barn väldigt illa så att man kan förstå hur jag har haft det". Vidare skulle han under samtalet ha sagt "Hon ville ha mat och vatten men det fick hon inte, hon skulle ju ändå dö". Bjarne Nilsson har uppgett att Ulf Olsson under sitt första besök på socialförvaltningen 1991 berättat att han i Marocko i självförsvar dödat två personer. Ulf Olsson har förnekat att han skulle ha lämnat sådana berättelser som Uppman och Nilsson påstått. I vart fall har han inte menat något med vad han sagt. Socialsekreterarnas intelligenskvot svarar mot deras skonummer. Ulf Olssons tid i Vimmerby har också belysts i förhör med **Conny Lindh**, som var arbetskamrat med Ulf Olsson vid Svensk Tryckgutning, samt med **Jan-Olof Gustavsson**, som var handledare för Ulf Olsson på "Snickarboa", dit Ulf Olsson hänvisats av socialförvaltningen för arbetsträning. Ulf Olsson fick sluta efter det han i spritpåverkat tillstånd knivhotat Gustavsson på arbetsplatsen. **Anna Wallin** har berättat att hon 1993 studerade vid Vimmerby folkhögskola. Hon blev en kväll hembjuden till Ulf Olsson, som bodde i samma bostadsområde som hon. Han bjöd på sprit, berättade om sin tid i främlingslegionen och om att han mördat två personer. De hade sex med varandra på ett sätt som övergick till våldtäkt. Ulf Olsson hotade att han skulle "göra samma med henne som med de andra" om hon anmälde det inträffade för polisen.

ULF OLSSON - HELEN och JANNICA

Efter beskedet från *Statens Kriminaltekniska Laboratorium* om överensstämmande DNA-profil mellan sperman i Heléns vagina och salivprovet från Ulf Olsson blev Ulf Olsson gripen i sin bostad i Vimmerby. Efter beslut om anhållande förklarades han den 26 juni 2004 häktad såsom på sannolika skäl misstänkt för mord m.m. på Helén Nilsson.

Ulf Olsson har förklarat: Han har aldrig sett Helén Nilsson. Det finns ingen rimlig förklaring till att hans sperma funnits i hennes döda kropp. Om så verkligen är fallet måste antingen sperman ha planterats av någon annan eller har han haft samlag med

henne i drogat tillstånd. Han fick kännedom om Heléns försvinnande när han befann sig på sin arbetsplats och han arbetade under den tid då man letade efter henne. Åklagarens antagande att hon skulle ha hållits inlåst i stugan i Bokeslund är orimligt. Där var alltid ett väldigt spring av spritkunder. Han har aldrig haft sex med småflickor och inte heller haft intresse av sådant.

Den 29 juni 2004 påbörjades en *teknisk undersökning* av den stuga i Bokeslund som tidigare tillhört Ulf Olsson. Undersökningen leddes av Carsten Nielsen. Stugan, som var en s.k. västkuststuga byggd av prefabricerade träelement, hade ett stort vardagsrum, kök med matplats, ett sovrum samt farstu och dusch/toaletterum. Den hade efter Ulf Olssons innehav utvidgats med ett tillbyggt uterum. Det redskaps-skjul som fanns på Ulf Olssons tid hade rivits. Undersökningen hade till syfte att finna spår efter Helén eller Jannica. Som hjälpmedel använde man blodförprov-ningsmedlen *Luminol* och *Leukomalakitgrönt*. Genom användning av dessa medel fick man reagens för blod under tröskeln vid ytterdörren samt under en golvlister mellan farstu och kök. De blodbesudlade golvlisterna hade en sammanlagd längd av ca 3,5 meter. Listerna togs till vara och översändes till Statens Kriminal-tekniska Laboratorium där de analyserades med syfte att undersöka om blodet kom från någon av Helén Nilsson och Jannica Ekblad. Enligt utlåtande över undersök-ningen kunde man *hålla för visst* att blod / DNA från ett provområde kommer från Jannica Ekblad samt kunde man beträffande ett andra provområde anse att *skäl ta-lar för* att blod / DNA kommer från Jannica Ekblad. Det kunde beträffande samtliga provområden uteslutas att blodet kom från Helén Nilsson. I övrigt gjordes vid den tekniska undersökningen inga fynd som kunde hänföras till Helén eller Jannica.

Mot bakgrund av fynden vid den tekniska undersökningen i Bokeslund förklarades Ulf Olsson den 5 augusti 2004 häktad såsom på sannolika skäl misstänkt för mord också på Jannica Ekblad.

Angelie Svensson har under huvudförhandlingen berättat: Någon tid före Jannicas död besökte hon tillsammans med Jannica och två manliga prostitutionskunder vid två tillfällen en stuga i mellersta Skåne. Stugan tillhörde den ene av kunderna. De åkte alla fyra tillsammans bil till platsen. - Hon har under förundersökningen 2004 vid en fotokonfrontation fäst sig vid ett ca 20 år gammalt foto av Ulf Olsson och förklarat att han var identisk med den kund som ägde stugan. Hon har vidare vid ett besök tillsammans med polis i Bokeslund utpekat Ulf Olssons stuga såsom varande den som hon och Jannica tillsammans besökt. Vid huvudförhandlingen har hon med stor säkerhet vidhållit dessa uppgifter. (Det bör dock anmärkas att hon under huvud-förhandlingen inte ens tillfrågats om hon kunde identifiera Ulf Olsson, som var när-varande i rättssalen.)

Åklagaren har som bevis för att Ulf Olsson befunnit sig i Malmö och kunnat föra bort Jannica Ekblad åberopat kontoutdrag från Färs och Frosta Sparbank, som utvi-sar att Ulf Olsson den 2 augusti 1989 gjort bankomatuttag i Malmö. Han har vidare åberopat ett journalblad från vårdcentralen i Höör, vilket visar att Ulf Olsson på morgonen den 4 augusti 1989 uppsökt läkare med anledning av ett armbrott. Åkla-garen har därvid gjort gällande att Ulf Olsson sannolikt ådragit sig skadan i hand-gemäng med Jannica Ekblad. Uppgift från Riksförsäkringsverket visar att Ulf Ols-son var sjukskriven under tiden den 31 juli – den 13 september 1989. Peter Krantz

har uppgett att den skada som Ulf Olsson uppvisat vid läkarbesöket varit av sådant slag att den normalt skulle med hänsyn till smärtan ha föranlett den skadade att snarast uppsöka läkare. Han har vidare sagt att skadan borde ha försvårat för Ulf Olsson att ensam hantera Jannicas döda kropp, men att den inte nödvändigtvis skulle ha förhindrat detta.

Ulf Olsson har förklarat: Han har aldrig träffat Jannica Ekblad. Hon har, såvitt han vet, aldrig besökt hans stuga i Bokeslund. Han bodde i stugan under den aktuella tiden och höll den alltid låst när han var borta. Om det verkligen är så att hennes blod finns i stugan, måste hon ha varit där medan han sov. Han har aldrig sedan tiden till sjöss haft med prostituerade kvinnor att göra. Något sådant skulle ha varit särskilt orimligt under sommaren 1989, eftersom han då hade ett fast homosexuellt förhållande. Det är möjligt att han den 2 augusti var i Malmö. Han besökte i så fall sin vän Henrik, som bodde vid Dalaplan, där ett av bankomatuttagen gjordes. Skadan på armen hade han ådragit sig några dagar före läkarbesöket. Hans sjukanmälan den 31 juli var föranledd av denna. Han hade fallit i trappan mellan stugans tomt och vägen. Det framstår som orimligt att han med den skadade armen skulle ha kunnat utöva det våld som drabbat Jannica. Han skulle i vart fall inte ha kunnat hantera hennes döda kropp på det sätt som skett.

Sven Jernryd har hypotetiskt gjort gällande att Jannica Ekblad besökt stugan i Bokeslund tillsammans med andra än Ulf Olsson och att hon därvid bragts om livet av någon annan än Ulf Olsson utan att han varit medvällande eller nödvändigtvis medveten om vad som skett. Han har till stöd för sin hypotes åberopat vittnesförhör med **Bengt Lindeberg**, **Angelle Lindeberg** och **Anna Murray**, vilka alla mot bakgrund av rykten och egna iakttagelser menat att mordet på Jannica Ekblad haft att göra med hennes samröre med den organiserade narkotikabrottsligheten.

Åklagaren har påstått att Ulf Olsson ligger bakom de anonyma telefonsamtal och brev som redovisats i förhören med Alf Andersson och f.d. poliskommissarien Per-Åke Åkesson. Till stöd för sitt påstående har han åberopat följande bevis:

Enligt uppgift från Vimmerby Sparbank gjordes den 6 april 1991 från Ulf Olssons konto ett uttag från en bankautomat vid antingen Malmö Centralstation eller Gustav Adolfs torg i Malmö.

Enligt uppgift från Telia kom samtalet till Alf Andersson den 20 november 2002 kl. 17.58 från en telefonautomat vid Stortorget i Malmö. Alf Andersson fick påföljande dag kl. 11.43 ett obesvarat samtal från stationen i Karlskrona. Enligt uppgift från Vimmerby Sparbank gjordes den 20 november 2002 kl. 16.55 från Ulf Olssons konto ett uttag från en bankautomat vid Triangeln i Malmö. Påföljande dag kl. 08.51 gjordes ett uttag från samma konto från en bankautomat i Karlskrona. Tommy Falk, som nämndes i telefonsamtalet och i det brev som den 21 november 2002, ställt till Alf Andersson, kom till polisen i Eslöv, kan enligt åklagaren vara identisk med den Tommy Falk som i egenskap av socialsekreterare i Bromölla varit engagerad i umgängestvisten angående Ulf Olssons son Daniel.

Vid en husrannsakan den 26 augusti 2004 i Ulf Olssons bostad i Vimmerby hittade man i bröstfickan på en jacka som hängde i en garderob ett mobiltelefonkort (SIM-

kort) för telefonnummer 0768-775105. Enligt uppgift från Vodafone användes kortet vid två samtal till Per-Åke Åkesson i Malmö den 28 maj 2004. Vid det första samtalet kl. 18.43 var mobilen uppkopplad mot en telefonmast i Mörbylånga och vid det andra samtalet kl. 20.12 mot en telefonmast vid Kalmar vattentorn. Malin Hansson, Roger Linder och polisassistenten Ulrika Medrin har vittnat att de varit i kontakt med Ulf Olsson i Kalmar under den ifrågavarande tiden. Enligt uppgift från Posten kan det i Alvesta den 31 maj 2004 poststämplade brevet till Alf Andersson ha lagts på brevlåda i Kalmar.

Ulf Olsson har under förundersökningen på egen begäran förhört under hypnos av Barbro Roslund. Förhöret har inte tillfört utredningen i målet något av betydelse.

Tingsrättens bedömning i ansvarsdelen

Helén Nilsson anmäldes försvunnen från sitt hem i Hörby den 20 mars och anträffades död i Bröd utanför Tollarp den 26 mars 1989. Åklagaren har gjort gällande att Helén efter försvinnandet utsatts för brott i form av människorov, grov våldtäkt och mord.

Påståendet om mord grundar sig på iakttagelser som gjorts vid fyndet och vid obduktion av den döda kroppen. Iakttagelserna har gett vid handen att Helén inte dött en naturlig död och inte heller avlidit till följd av någon olyckshändelse. Det står helt klart att hon dödats genom misshandel. Skadorna har varit så omfattande att man måste förutsätta att den som misshandlat henne haft uppsåt att döda samt att gärningen skall rubriceras som mord, inte som dråp.

Påståendet om grov våldtäkt grundar sig på att man vid obduktionen funnit sperma i hennes vagina. Hon hade således utsatts för ett fullbordat samlag. Helén var 10 år och därmed inte könsmogen. Samlaget tillfogade henne förutom blåmärken en skada vid slidmyningen. Det är uteslutet att hänföra samlaget till något annat än ett våldtäktsbrott, som med hänsyn till omständigheterna måste bedömas som grovt.

Påståendet om människorov har inte på samma sätt stöd i teknisk bevisning. Det finns ingen utredning som visar var det sexuella övergreppet ägt rum och mordet begåtts eller hur Helén kommit till platsen för brotten. Med hänsyn till de spaningsinsatser som vidtogs vid hennes försvinnande kan man emellertid utesluta att brotten begåtts i hennes hem eller på någon annan plats där hon haft naturlig anledning att befinna sig eller på någon plats i närområdet dit hon själv kan ha begett sig. Tingsrätten anser det uppenbart att hon såsom åklagaren påstått blivit bortförd.

Åklagaren har i sin gärningsbeskrivning gjort gällande att den som fört bort Helén bemäktigat sig henne (ett rekvisit i brottet människorov). Han har som bevis åberopat ett vittne som sett en flicka samt en efterföljande man med hund och i ett senare skede hört ett gällt flickskrik. Det vittnesmålet kan enligt tingsrättens mening inte läggas till grund för något uttalande om på vilket sätt Helén förmåtts att följa med den person som fört bort henne. Rekvisitet "bemäktiga" förutsätter emellertid när offret är ett barn inte att bortförandet skett med våld eller tvång. Den omständighe-

ten att Helén förts till en plats där hon uppenbarligen inte velat vistas eller kvarstanna räcker för att beteckna gärningen som människorov även om hon mot förmodan skulle ha i formell mening följt med gärningsmannen frivilligt.

Åklagaren har också påstått att Helén hållits inspärrad i flera dagar utan tillgång till mat eller dryck. Påståendet har sin grund i obduktionsfynden. Dessa har gett vid handen att Helén hade mördats knappt ett dygn före fyndet av hennes kropp men att det sexuella övergreppet måste ha begåtts flera dygn dessförinnan samt att hon under mellantiden inte fått vare sig mat eller dryck. Slutsatsen att hon under denna tid varit berövad sin frihet ger sig själv. Om frihetsberövandet bestått i att hon varit "inspärrad" i egentlig mening, vilket är en förutsättning för att det skall föreligga människorov, eller hon istället varit förhindrad att fly genom att hon varit bevakad eller bunden framgår dock inte genom den tekniska bevisningen och saknar för övrigt betydelse eftersom brottet människorov är styrkt redan genom "bortförandet".

Frihetsberövandet under tiden mellan det sexuella övergreppet och dödandet har emellertid enligt tingsrättens mening betydelse inte bara för bedömningen av brottet människorov utan också av mordet. Det visar att Helén inte dödats "i stridens hetta" eller "i hastigt mod" under t.ex. en tvist mellan henne och gärningsmannen utan att det rör sig om ett dödande "med berätt mod" där uppsåtet att hon skulle dö funnits innan den dödande misshandeln påbörjats.

Det bevis som åklagaren i första hand åberopat till stöd för sitt påstående att Ulf Olsson gjort sig skyldig till brotten mot Helén är DNA-analysen av den sperma som anträffats i hennes kropp. Enligt sakkunnigutlåtande av John Whitaker visar analysen att det med en sannolikhet av 1 / 43 miljoner kan uteslutas att sperman kommer från någon annan än Ulf Olsson. Med den reservationen att sperman kan komma från en nära anhörig till honom. Eftersom Ulf Olssons bröder DNA-testats och utesluts kan man dock bortse från den reservationen. Tingsrätten anser att sannolikheten för att sperman härrör från Ulf Olsson, som vid tiden för brottet vistades i Hörby-trakten, är så stor att man utan att det föreligger något rimligt tvivel kan slå fast att det är han som gjort sig skyldig till det sexuella övergreppet mot Helén.

Det sexuella övergreppet är som redan uttalats att bedöma som grov våldtäkt. Det brottet har i sin straffskala ett maximum om fängelse 10 år. Därför gäller en preskriptionstid om 15 år. Enligt den lag som gällde när brottet begicks år 1989 skulle preskriptionstiden räknas från dagen för brottet till den dag gärningsmannen häktas eller delges åtal för brottet. Preskription skulle därmed ha inträtt vid tillämpning av den år 1989 gällande lagen. År 1996 gjordes emellertid en lagändring enligt vilken preskriptionstiden i fråga om sexualbrott mot barn skall räknas från den dag offret fyller eller skulle ha fyllt 15 år. Den nya lagbestämmelsen gavs retroaktiv verkan. Detta innebär att den grova våldtäkten mot Helén inte är preskriberad enligt gällande svensk lag. Den nya lagen strider inte mot förbudet mot retroaktiv strafflagstiftning i art. 7 Europakonventionen om mänskliga rättigheter. Ulf Olsson skall alltså fällas till ansvar för grov våldtäkt.

DNA-analysen kan inte i sig åberopas som bevis för att Ulf Olsson skulle ha gjort sig skyldig till förutom grov våldtäkt också mord och människorov. Det föreligger inte heller någon annan teknisk bevisning som direkt binder Ulf Olsson till dessa

brott. Det könshår som anträffats på den tejp som använts för att emballera Heléns döda kropp och som enligt DNA-analys inte kan uteslutas komma från Ulf Olsson talar visserligen i någon mån för att han haft med mordet att göra men kan inte anses binda honom till detta.

Avsaknaden av direkt bindande teknisk bevisning innebär emellertid inte att åklagarens påstående att Ulf Olsson gjort sig skyldig till mord och människorov skall lämnas utan avseende. Den omständigheten att Ulf Olsson är skyldig till det sexuella övergreppet utgör enligt tingsrättens mening ett bevisfaktum i sig. Detta av följande skäl.

Det kan finnas olika motiv för att ett barn kidnappas. Det kan handla om utpressning eller vara ett led i en terroristaktion med politisk bakgrund. Alla sådana motiv ter sig verklighetsfrämmande när det gäller bortförandet av Helén. Den enligt tingsrättens mening enda rimliga anledningen till att Helén kidnappats är att gärningsmannen haft ett sexuellt intresse av henne. Det är därför inte bara rimligt utan också ofrånkomligt att utgå från att den som efter bortförandet gjort sig skyldig till det sexuella övergreppet också är skyldig till bortförandet. Andra hypoteser framstår som omöjliga.

Mordet har ägt rum flera dagar efter det sexuella övergreppet. Som redan anförts har Helén emellertid inte dödats "i hastigt mod" utan uppsåtet att döda henne har hos gärningsmannen uppkommit under den tid hon varit berövad friheten efter våldtäkten, mest sannolikt i nära anslutning till denna. Motivet kan enligt tingsrättens mening inte gärna ha varit något annat än att gärningsmannen ansett sig tvungen att undanröja Helén för att kunna undgå ansvar för det sexuella övergreppet mot henne. Vår fantasi räcker inte till för några andra hypoteser.

Med hänsyn till det motivmässiga sambandet mellan den grova våldtäkten och såväl mord som människorov ligger det nära till hands att slå fast att det är ställt utom rimligt tvivel att Ulf Olsson gjort sig skyldig också till dessa brott. Det är dock nödvändigt att först pröva den av försvararen framförda hypotesen att det kan vara fråga om flera gärningsmän. En omständighet som i någon mån kan ge stöd åt denna är att det i anslutning till Heléns döda kropp funnits människohår som genom sitt DNA inte kunnat knytas till vare sig Ulf Olsson eller Helén. Å andra sidan talar obduktionsfynden närmast mot att Helén skulle ha utsatts för sexuella övergrepp från flera personer än Ulf Olsson, även om detta inte kan helt uteslutas. Det skall också särskilt framhållas att alternativet med flera gärningsmän inte har stöd i någon förklaring från Ulf Olssons sida utan har sin grund endast i hans försvarares hypotes.

Tingsrätten anser det mindre sannolikt att flera gärningsmän varit inblandade i brotten mot Helén, men utesluter inte att så varit fallet. Detta saknar emellertid särskild betydelse för bedömningen. Ulf Olsson är nämligen genom våldtäktsbrottet så knuten till de andra brotten att han i vart fall får anses ha varit ansvarig för att ha begått dessa gemensamt och i samråd med någon annan gärningsman. Hypotesen att någon annan gärningsman skulle ha kidnappat Helén och därefter fört henne till Ulf Olsson samt efter dennes övergrepp utan hans medverkan eller uppsåt ha berövat Helén friheten och slutligen avrättat henne framstår som helt verklighetsfrämmande.

Tingsrätten anser mot bakgrund av det anförda att det är styrkt att Ulf Olsson gjort sig skyldig till förutom grov våldtäkt även mord och människorov mot Helén Nilsson.

Jannica Ekblad hittades den 4 augusti 1989 död mitt på vägen på en rastplats i Vedema utanför Hässleholm. Mot bakgrund av de iakttagelser som gjordes vid undersökningen på fyndplatsen och vid den rättsmedicinska obduktionen står det klart att hon hade dött på kvällen den 3 augusti eller under natten till den 4 augusti samt att hon misshandlats till döds. Skadornas omfattning och karaktär ger vid handen att det rört sig om en besinningslös misshandel där gärningsmannen i vart fall i händelseförloppets slutskede måste ha haft ett uppsåt att döda. Förekomsten av avvärjningsskador på Jannica Ekblads armar och händer gör att det å andra sidan inte är osannolikt att ett sådant uppsåt inte förelegat från början utan uppstått först i stridens hetta. Oavsett hur det förhåller sig med den saken förtjänar gärningen med hänsyn till våldets extrema omfattning inte den lindrigare rubriceringen dråp utan måste bedömas som mord.

Åklagaren har gjort gällande att Ulf Olsson är skyldig till mordet på Jannica Ekblad. Den koppling mellan Ulf Olsson och gärningen som han därvid främst åberopat till stöd för sitt påstående är fyndet av blodspår i den stuga i Bokeslund som Ulf Olsson innehade vid tidpunkten för gärningen. DNA-analysen av blodet har gett vid handen att detta härrör från Jannica Ekblad. Hon har således vid något tillfälle befunnit sig i stugan och har vid det tillfället blött i en omfattning som – med tanke på att blodspåren funnits under tröskellister på flera ställen – inte kan ha varit ringa. Tingsrätten – som inte kunnat finna någon rimlig anledning till antagande att Jannica Ekblad i ett kraftigt blödande tillstånd skulle ha befunnit sig i stugan vid något annat tillfälle – delar åklagarens uppfattning att blodspåren visar att mordet ägt rum i Ulf Olssons stuga.

Ulf Olsson bodde i stugan. Han har själv förklarat att stugan alltid var låst när han var borta och han har inte ens påstått att han skulle ha varit borta från stugan vid den tidpunkt då mordet ägde rum. Uppgiften från vårdcentralen i Höör att Ulf Olsson varit där för att få läkarvård på morgonen den 4 augusti 1989 ger vid handen att Ulf Olsson inte varit bortrest. Den talar därför starkt för att han var på platsen för mordet. Om han då – enligt vad utredningen kan visa – var ensam i stugan med Jannica, är det uppenbart att det är han som gjort sig skyldig till gärningen. Om det emellertid funnits också andra personer i stugan – vilket försvararen hypotetiskt påstått – finns det å andra sidan utrymme för antaganden som utesluter Ulf Olssons gärningsmannaskap. Dock kan det under inga omständigheter antas att gärningen ägt rum utan att Ulf Olsson sett eller fått vetskap om vad som hänt. Hans egen hypotes att Jannica mördats och gärningsmannen avlägsnat alla synliga spår från mordet medan han själv sov kan lämnas utan avseende.

Den tekniska utredningen i målet har inte kunnat ge svar på frågan om Ulf Olsson var ensam med Jannica eller om också andra personer var närvarande. Vad beträffar utredningen i övrigt finns det dock vissa uppgifter som skulle kunna göra det sannolikt att Ulf Olsson och Jannica var ensamma med varandra. Enligt Yvholts vittnesmål – vilket stämmer överens med uppgifter som han lämnat under förundersök-

ningen redan 1989 - skulle Jannica på kvällen resa bort i bil med en man. Med tanke på att Angelie Svensson har berättat att Jannica vid minst två tidigare tillfällen varit tillsammans med Ulf Olsson i stugan i Bokeslund ligger det nära till hands att mannen skulle ha varit identisk med honom. Ulf Olsson var vid tillfället sjukskriven och vistades uppenbarligen i Malmö eftersom han den 2 augusti 1989 gjorde ett bankomatuttag där.

När det gäller Angelie Svenssons vittnesmål kan sägas att detta i sin bestämmdhet och detaljrikedom gett ett intryck av vederhäftighet. Bevisvärdet förringas dock av att hon i de förhör som hölls med henne 1989 inte lämnat sådana uppgifter som skulle kunna antyda någon koppling mellan Ulf Olsson och Jannica. Hennes identifikation av Ulf Olsson enbart på grund av en fotokonfrontation och hennes utpekande av stugan i Bokeslund kan också ifrågasättas. Den omständigheten att det mot bakgrund av blodfynden blivit styrkt att Jannica verkligen besökt stugan samt att man kan utgå från att Ulf Olsson då varit närvarande gör dock att hennes vittnesmål inte kan lämnas helt utan avseende. Detta särskilt som det i målet inte kommit fram något annat trovärdigt samband mellan Ulf Olsson och Jannica än att han - som Angelie Svensson påstått - varit en prostitutionskund. Försvarens hypotes att mordet haft samband med den organiserade narkotikabrottsligheten är visserligen inte orimlig mot bakgrund av att Jannica genom sitt heroinmissbruk haft kontakter inom denna, men det har i målet inte framkommit någon som helst koppling mellan Ulf Olsson och narkotikahandeln.

Det hittills anförda talar med viss övervägande sannolikhet för att Ulf Olsson ensam tagit med sig Jannica till Bokeslund. Det kan emellertid inte uteslutas att någon annan person varit där tillsammans med dem. Vid Angelie Svenssons besök i Bokeslund - om hon nu var där - var förutom Ulf Olsson en annan man närvarande. Så kan ha varit fallet också vid det aktuella tillfället. Den omständigheten att Ulf Olsson på morgonen efter mordet uppsökte läkare med en bruten arm tyder visserligen på att han skadat sig medan han förövat eller i vart fall deltagit i våldet mot Jannica, men ger också ett visst stöd för antagandet att han inte varit ensam om att hantera Jannicas döda kropp på det sätt som skett.

Sammanfattningsvis är det som hittills redovisats inte tillräckligt för att binda Ulf Olsson till mordet. Åklagaren har emellertid som bevis åberopat också de anonyma "erkännanden" som vid olika skeden av förundersökningen inkommit till polisen och som åklagaren vill knyta till Ulf Olsson. Genom den utredning som redovisats med avseende på det i beslag tagna SIM-kortet i förening med vittnesuppgifterna om Ulf Olssons besök i Kalmar får det anses helt klarlagt att Ulf Olsson den 28 maj 2004 ringt samtalen till Per-Åke Åkesson i Malmö. Det är därmed uppenbart att det i sammanhanget avsända brevet med diskett till polisen i Eslöv också kom ifrån Ulf Olsson. Vidare framgår det av innehållet i meddelandena att det är en och samma person som tagit kontakt med spaningsledningen genom brevet till polisen i Eslöv den 26 september 1989 samt telefonsamtalen till Alf Andersson den 6 april 1991 och den 20 november 2002. Med hänsyn till att Ulf Olsson, såvitt framgått genom utredningen om hans bankomatuttag, vid de med telefonsamtalen aktuella tidpunkterna befunnit sig på de orter från vilka samtalen kommit kan det enligt tingsrättens bedömning hållas för visst att det varit han som svarat för kontakterna.

I meddelandena till Alf Andersson i november 2002 påstår Ulf Olsson att han inte varit ensam gärningsman. Han skulle beträffande båda mordena ha haft tre medgärningsmän och den huvudansvarige skulle ha varit en Tommy Falk, som man kan anta är identisk med en socialtjänsteman i Bromölla och som på ett för Ulf Olsson förmodligen oförmånligt sätt varit inblandad i den familjerättsliga tvisten om umgänget med Daniel. Uppgiften om Tommy Falk liksom övriga uppgifter i det meddelandet är av sådant slag att de kan lämnas utan avseende i fråga om annat än Ulf Olssons egen anknytning till gärningarna. I andra meddelanden ger däremot Ulf Olsson mer eller mindre klart uttryck för att han skulle ha varit ensam gärningsman: *Det är jag som gjort bägge* (brevet den 6 april 1991), *Jag tog dom båda* (telefonsamtalet den 28 maj 2004), *Det är bara jag inblandad. Helen och Janike.* (disketten den 31 maj 2004). Det finns inget i dessa meddelanden som tyder på att någon annan skulle ha varit inblandad.

Det är uppenbart att anonyma erkännanden av det slag som det här är fråga om inte har något självständigt bevisvärde. Ulf Olsson är emellertid genom annan bevisning övertygad om mordet på Helén och starkt bunden till mordet på Jannika. Det går därför inte att bortse från att de erkännanden som meddelandena ger uttryck för utgör ett betydelsefullt komplement till den bevisning som finns i övrigt. Mot bakgrund av att meddelandena inte lämnar uppgift om någon alternativ gärningsman eller någon medgärningsman och då Ulf Olsson, som uppenbarligen inte lider av minnesförlust, inte heller under rättegången berättat om någon sådan anser tingsrätten det ställt utom rimligt tvivel att han är skyldig också till mordet på Jannica Ekblad.

Påföljden

De brott som Ulf Olsson döms för har ett straffvärde som motsvarar *fängelse på livstid*. Ett fängelsestraff får dock enligt 30 kap. 6 § brottsbalken inte ådömas för ett brott som begåtts under inflytande av *en allvarlig psykisk störning*. Nämda bestämmelse om fängelseförbud gäller i sin nuvarande lydelse från den 1 januari 1992. Dessförinnan gällde att fängelse inte fick ådömas för brott som begåtts under inflytande av *sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan själslig abnormitet som är att anse som jämställd med sinnessjukdom*. Enligt övergångsbestämmelserna till lagändringen skall frågan om fängelseförbud bedömas med tillämpning av lagen i dess tidigare lydelse. Om tingsrätten enligt nämnda bestämmelse inte kan döma till fängelse skall rätten bestämma annan påföljd eller förklara Ulf Olsson fri från påföljd. Det enda påföljdsalternativ som därvid med hänsyn till brottens straffvärde kan komma i fråga är *överlämnande till rättspsykiatrisk vård*. Ett sådant alternativ förutsätter enligt 31 kap 3 § brottsbalken att Ulf Olsson vid tidpunkten för domen lider av en allvarlig psykisk störning samt att det med hänsyn till hans psykiska tillstånd och personliga förhållanden i övrigt är påkallat att han är intagen på en sjukvårdsinrättning för psykiatrisk vård, som är förenad med frihetsberövande och annat tvång. Överlämnande till rättspsykiatrisk vård kan enligt samma bestämmelse komma i fråga även om det i och för sig skulle vara möjligt att döma till fängelsestraff. I de fall då fängelseförbud gäller för att brotten begåtts under påverkan av en allvarlig psykisk störning och det finns risk för återfall i brottslighet av allvarligt

slag till följd av den psykiska störningen kan rätten när påföljden bestäms till rättspsykiatrisk vård besluta att *särskild utskrivningsprövning* skall gälla.

Tingsrätten har till ledning för påföljdsvalet förordnat om *rättspsykiatrisk undersökning*. Denna har utförts av professorn **Sten Levander** tillsammans med överläkaren **Kristina Andersson**. Härjämte har tingsrätten inhämtat ett utlåtande över den rättspsykiatriska undersökningen från *Socialstyrelsens rättsliga råd*, som uttalat sig efter att ha inhämtat ett yttrande från Socialstyrelsens vetenskapliga råd chefsöverläkaren **Marianne Kristiansson**. **Sten Levander** och **Marianne Kristiansson** har båda hörts vid fortsatt huvudförhandling i målet.

Den rättspsykiatriska undersökningen

Sten Levander och **Kristina Andersson** har i det rättspsykiatriska utlåtandet intygat att *Ulf Olsson vid tiden för undersökningen lider av en allvarlig psykisk störning, att han till följd av sitt psykiska tillstånd och personliga förhållanden i övrigt har behov av psykiatrisk vård som är förenad med frihetsberövande och annat tvång,*

att det därmed finns medicinska förutsättningar att överlämna honom till rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap 3 § brottsbalken,

att han begått de åtalade gärningarna under påverkan av en allvarlig psykisk störning,

samt att det till följd av den psykiska störningen finns risk för återfall i brottslighet av allvarligt slag.

Vid huvudförhandlingen har **Sten Levander** förklarat att den psykiska störningen vid tillämpning av bestämmelsen i 30 kap 6 § brottsbalken i dess äldre lydelse är att anse som en själslig abnormitet jämställd med sinnessjukdom. Det skall härjämte anmärkas att uttalandet om fängelseförbud tagit sikte endast på brotten mot **Helén Nilsson**, men att **Sten Levander** vid huvudförhandlingen förklarat att slutsatsen är densamma i fråga om mordet på **Jannica Ekblad**.

Till stöd för slutsatserna har **Sten Levander** i utlåtandet anført bl.a. följande:

Det förhållandet att brotten ligger 15 år tillbaka i tiden, att det inte förekommit liknande brottslighet sedan dess, att bedömningen baseras enbart på det brott för vilket tingsrätten funnit övertygande bevisning föreligga samt att **Ulf Olsson** inte erkänt dessa brott medför att den rättspsykiatriska bedömningen är utomordentligt svår.---

Ulf Olsson har vuxit upp under känslomässigt mycket torftiga förhållanden och utsattes för närmast systematisk misshandel under en lång följd av sina barndomsår. Han mognade fysiskt och psykiskt extremt sent vilket bidrog till ett socialt utanförskap och en påtaglig trubbighet i hans sociala samspel med andra. Han uppfattas genomgående som udda av de flesta människor som uttalat sig om honom. Ångest och depression har lett till ett omfattande alkoholmissbruk sedan tidigt vuxenliv, som varken han själv eller omgivningen tagit tillräckligt på allvar. Han har en mycket god ingenjörsbegåvning och god begåvning i övrigt – han har därför kunnat fungera väl i kvalificerat yrkesarbete under lång tid. Sedan tidigt 90-tal har alkoholproblem och hans psykiska störning medfört stora problem socialt såväl som arbetsmässigt. Under denna tid har han haft mycket kontakter med socialtjänsten och kon-

takter med sjukvården – huvudsakligen på distriktsläkarnivå men även en del psykiatriska kontakter. Insatserna har inte kunnat förhindra att Ulf Olsson fungerat allt sämre. Han har blivit alltmer uppgiven och hatisk mot samhällets representanter. Som ett uttryck för detta dömdes han till böter för att 2003 ha limmat fast spik och skruv på en väg i Vimmerby – vilket resulterade i att ett tiotal fordon fick punktering.---

Ulf Olsson mönstrade för värnpliktstjänstgöring som 18-åring. Han var då fortfarande prepubertell, var 173 cm lång och vägde 42 kilo. Han hamnade i Flottan för handräckningsuppgifter p.g.a. sin extrema omognad. Först under värnplikten, närmare 20 år gammal kom tillväxtspurten och han uppnådde sin slutlängd 183 cm, men vägde ännu inte över 60 kilo. Han hade dittills inte haft sädesuttömning och aldrig onanerat – han hade inte heller utvecklat skäggväxt. En så sen biologisk mognad ligger långt utanför normalvariationen.---

Från mitten av 70-talet och framåt, till 1991, har Ulf Olsson haft ett antal relationer med kvinnor. Han uppger själv att han saknar intresse för kvinnor och att han blev "uppraggad" och accepterade detta för att få en social fasad. Parallellt med dessa förhållanden har Ulf Olsson haft ett stort antal homosexuella kontakter. Till skillnad från kontakter med kvinnor "kändes det rätt". Av fotografier från första halvan av 70-talet framgår att Ulf Olsson såg påtagligt kvinnlig ut på ett sätt som är attraktivt för homosexuella män som har den manliga rollen i sexualakten. I sina sexuella relationer har han alltid känt sig som kvinna, både med män och kvinnor. Som transsexuell är han kvinna i manlig kropp med en kvinnas normala sexuella preferens för män. Han har känt sig tvingad att ha samlag med kvinnor för att upprätthålla en social fasad av manlighet och det har han gjort mycket konsekvent på många andra sätt: manliga intressen, manlig yrkesidentitet, ett provocerande språkbruk (råa vitsar) och föraktfulla kommentarer om kvinnor i allmänhet såväl som om sina kvinnliga partners.—

I retrospekt kan man konstatera att Ulf Olsson alltsedan barndomen har en typisk psykiatrisk komplikation till transsexualism, nämligen "gender dysphoria", fritt översatt könsrollsnedstämdhet. Detta är ett i det närmaste obligatoriskt symptom vid manlig transsexualism, men kan inte diagnosticeras innan man är klar över den transsexuella problematiken. Ulf Olssons depressivitet har konstaterats vid samtliga kontakter han haft med psykiatri – tidigast vid 16 års ålder. Ulf Olssons transsexualism har diagnosticerats först i samband med den rättspsykiatriska undersökningen, och därmed faller många bitar på plats.----

Den konstanta nedstämdheten, frustrerade ömhetsbehov, inre tomhetsupplevelse och upplevelse av utanförskap samt avsaknaden av ett stöttande och förstående socialt nätverk har i Ulf Olssons fall lett till en omfattande "självmedicinering" med alkohol, som via missbruk utvecklades till beroende under senare delen av 90-talet. Beroendet har sedan dess minskat något i omfattning – han har klarat att hålla sig nykter under vissa perioder. Han har aldrig använt narkotika och är stark motståndare till de läkemedel som används inom psykiatri. Hans förmåga att bedöma allvaret i det egna missbruket är allvarligt störd och han har aldrig heller förmedlat ett sådant intryck att vårdapparaten blivit klar över detta och vidtagit åtgärder. Utan in-

sikt om hans grundläggande problematik har det inte varit möjligt att hjälpa honom adekvat, och han har inte själv kunnat berätta om sin situation för någon.---

Den psykiatriska huvuddiagnosen är en svår personlighetsstörning som uppstått genom en uttalat kärlekslös uppväxt, den transsexuella problematiken, en extremt förlängsamnad biologisk och psykologisk mognad som tvingat fram speciella överlevnadsstrategier för att upprätthålla självrespekt och en social fasad, samt nedstämdhet och ångestbenägenhet som drivit en självmedicinering med alkohol som utvecklats till missbruk och beroende. I denna personlighetsstörning, som med bred marginal uppfyller generalkriterierna för en sådan, ingår en påtaglig nedsättning av Ulf Olssons förmåga till mellanmänniskt samspel och i sättet att uppfatta och tolka sig själv och andra människor.---

Ulf Olssons tillstånd vid gärningstillfället måste i huvudsak vara samma tillstånd som är beskrivet ovan, och som varit för handen under många år före gärningstillfället. Detta förklarar inte direkt gärningen men är inte oförenligt med denna. Efter som Ulf Olsson inte är i stånd att diskutera omkring gärningen blir en redovisning av tillståndet just under dessa dagar spekulativt utöver konstaterandet att bortförandet måste ha varit en impulshandling med stor risk för upptäckt. Allmänt kan sägas att den sexualpatologi som Ulf Olsson har i grunden, och de långtgående anpassningar som denna tvingat honom till: utveckling av ett "berättande själv" som han presenterar för andra, i väldig diskrepans till den "sanna" inre personen karakteriserad av identitetssosäkerhet och ångest/depression, den är förenlig med impuls- genombrott och kortslutningsreaktioner givet att det finns ett rimligt utlösande stimulus. När väl impuls- genombrottet skett (bortförande och samlag) och eftertankens kranka blekhet infinner sig står gärningsmannen inför ett problem. Så som problemet löstes i detta fallet krävs en avsevärd störning av förmågan till medkänsla och kanske empatisk inlevelseförmåga hos gärningsmannen (utdraget väntande på att en bra lösning skall presentera sig och slutligen ett besinningslöst övervåld som avslutas med ett klumpigt och riskabelt undanskaffande av kroppen). Vi kan inte rakt av påstå att Ulf Olsson är i stånd till detta men kan heller inte säga att det är omöjligt med hänvisning till hans psykiatriska tillstånd. Grundresonemanget är att Ulf Olsson sedan länge och alltfjänt lider av en svårartad personlighetsstörning och ett sexualpatologiskt tillstånd, att den gärning han enligt tingsrättens bedömning begått innehåller en avsevärd sexualpatologisk komponent och att denna gärning ytterligare understryker graden av hans sexualpatologi. ---

Ulf Olsson lider, som framgår ovan, av en ovanlig form av sexuell avvikelse, transsexualism. Denna utgör inte i sig en allvarlig störning, och tillståndet är normalt behandlingsbart genom könsbytesåtgärder. Tillståndet kan drabba bägge könen. Transsexuella män har i allmänhet en betydligt mer omfattande psykiatrisk tilläggsproblematik och behandlingsresultaten är klart sämre, även om de män som fått byta kön subjektivt sett är relativt nöjda. - Kombinationen av en transsexuell grundproblematik, en svårartad personlighetsstörning och minst ett impuls- genombrott som omfattar anmärkningsvärda sexuella såväl som aggressiva drifts- element måste anses utgöra en allvarlig psykisk störning enligt LRV (lagen om rättspsykiatrisk vård).

(I det rättspsykiatriska utlåtandet hänvisas under detta avsnitt till den klassifikation av sexualbrottslingar som professorn Yngve Holmstedt redovisat i Sexualbrottsutredningens betänkande *SOU 1976:9* varvid Ulf Olssons sexualpatologi hänförs till ett s.k. Holmstedt-3-fall. Detta beskrivs i betänkandet på följande sätt: *Grupp III motsvaras av personer med starkt sexuellt ångestinslag sedan tidig barndom och med denna ångest som fortlevande central sexualdynamisk faktor. Tabuöverskott, sexualångest, sexualambivalens tar sig hos dessa personer mycket olika uttryck. På det icke kriminella området finns personer med sexualneuros, med impotens och frigiditet, med erotomani, donjuanism och nymfomani. Tvångsoman och annan icke kriminell fixering vid en speciell sexualritual, t.ex. vid fetischism, hör också hit. De sexuella perversionerna ingår i denna grupp. Grupp III omfattar de farligaste, mest recidivbenägna individerna. Alla inom gruppen är dock ej vådliga – t.ex. den klassiska exhibitionisten. Alla perversa tar sig dock tvångsmässigt fixerade vid speciella, individuellt olika ceremonier, motsvarande sexuell ångestfixering vid respektive regression till tidig infantil sexualnivå. På grund av den bristfälliga integreringen av sexualiteten är kontrollen från högre personlighetsnivåer obetydlig. Samliv och samlag med ömhetsinslag med en partner, som vederbörande är engagerad av personligt, har föga eller ingen brottsdämpande effekt. Vådligast är våldtäkter av serietyper, där övergreppen robotmässigt kommer att likna varandra, ibland med dödande av offret som resultat av antingen överskjutande våld vid offrets motstånd eller i panik inför risk för upptäckt om offret sedan skulle vittna.) ---*

Samlad rättspsykiatrisk bedömning: Ulf Olsson har av tingsrätten bedömts skyldig till tre åtalpunkter: människorov, grov våldtäkt och mord. Av den rättspsykiatriska undersökningen framgår att Ulf Olsson begått de åtalade gärningarna under påverkan av en sammansatt psykisk störning: Transsexualism, Personlighetsstörning UNS (utan närmare specifikation) och Alkoholberoende. Denna störning har förelagat under lång tid före brottet och föreligger fortfarande. Tillståndet utgör en allvarlig psykisk störning enligt LRV. Brotten har begåtts sekundärt till ett impulsgenombrott, som är förenligt med den sammansatta psykiska störningen. Det har inte varit möjligt att utreda vilka unika faktorer som utlöst impulsgenombrottet. Därför är det svårt att bedöma risken för återfall i allvarlig brottslighet. Brottsens allvarlighet, den sammansatta psykiska störningens art och osäkerheten med avseende på vilka mekanismer som lett till brottet gör det rimligt att konkludera att det finns risk för framtida brottslighet av samma slag. Riskökningen motiverar dom på särskild utskrivningsprövning.

Socialstyrelsens rättsliga råd

I yttrande till Socialstyrelsens rättsliga råd har Marianne Kristiansson på grundval av en egen undersökning av Ulf Olsson förklarat att hon ansluter sig till de slutsatser som redovisats i den rättspsykiatriska utredningen med det tillägg som är betingat av att äldre lag äger tillämpning: *Ulf Olsson har begått de misstänkta gärningarna under inflytande av psykisk abnormitet av så djupgående natur att den måste anses jämförbar med sinnessjukdom.*

I yttrandet har Marianne Kristiansson i övrigt anförut bl.a. följande:

Diagnostiskt instämmer jag helt i den i den rättspsykiatriska utredningen redovisade bedömningen att det finns ett alkoholberoende och en personlighetsstörning. Jag upplever en större tveksamhet inför diagnosen transsexualism och väljer att bedöma den sexuella problematiken som en misstänkt transsexualism där jag anser att Ulf Olsson bör bli föremål för ytterligare utredning av expert. Jag anser att Ulf Olssons upplevelse och känsla av att vara annorlunda måste förstås i ett vidare perspektiv men att det perspektivet också kan inkludera en transsexualism. Just detta har dock ingen betydelse för den rättspsykiatriska bedömningen.

I det rättspsykiatriska utlåtandet talas om ett impulsgenombrott vid tiden för de misstänkta gärningarna. Jag kan endast delvis hålla med om detta. Av gärningsbeskrivningen framkommer att det kan röra sig om ett utdraget förlopp. I det rättspsykiatriska utlåtandet talas också om ett s.k. Holmstedt-3-fall. Det är möjligt att det finns vissa likheter mellan Ulf Olsson och kategori III men jag anser också att olikheterna är desto större. Jag anser också att det krävs ett vidare, flerdimensionellt perspektiv, för att kunna förklara och förstå den typ av gärningar som är aktuella i detta fall. Det räcker inte med en psykoanalytisk/psykodynamisk ansats. Förutom individens bakgrund och omedvetna upplevelser och minnen måste också individens faktiska kapacitet och förmågor (neuropsykologiskt, neuropsykiatriskt och biologiskt) till varseblivning, bearbetning och tolkning av information, tänkande, kommunikation och kontroll av impulser beaktas.

Vid betraktande av denna typ av gärningar är det lätt att förledas att tro att drivkraften är enbart sexuell, relaterad till en strävan att tillfredsställa egna sexuella behov. Det finns egentligen ingenting belagt i Ulf Olssons bakgrundshistoria som skulle tyda på att hans sexualitet är perverterad eller förvrängd. Han är möjligen transsexuell och han har haft en rad homosexuella kontakter men detta kan inte betraktas som en perverterad sexualitet. Ulf Olssons motiv kan möjligen ha varit ett helt annat än vad de flesta utgår från.

Ulf Olsson har tveklöst en personlighetsstörning men de drag som beskrivs i utlåtandet kan knappast vara orsak till de svårigheter som han uppvisat genom åren. De kan inte heller förklara mekanismerna bakom de misstänkta gärningarna. De avvikelser som finns är mer förenliga med s.k. autistiska drag i personligheten. Uttalade sådana drag medför svårigheter avseende känslomässig och social ömsesidighet, föreställningsförmåga, kommunikation och socialt samspel. Ulf Olsson har en rad tecken som bekräftar detta. Hans beteende under barn- och ungdomsåren omfattande svårigheter med jämnåriga, tendens till isolering, raseriutbrott och en tidig känsla av att vara annorlunda med åtföljande sexuell identitetsproblematik, utgör exempel på svårigheter som ses hos individer med autistiska drag. Hans problem att förstå sig på ansikten, hans monologiserande, hans användande av schabloner, hans ojämna begåvningsprofil och hans stereotypa sätt att uttrycka sig utgör andra exempel som kunnat noteras vid den aktuella bedömningen. Det stela, oflexibla tankeperspektivet och hans konkreta detaljfixering och sannolika fascination inför delar av helheter är andra tecken förenliga med autistiska drag. Svårigheterna leder till en brist på helhetssyn och ett udda icke verbalt sätt att kommunicera. På grund av mycket god begåvning kan Ulf Olsson till viss del kompensera och dölja sin problematik.

Histrioniska och narcissistiska drag som omnämns i psykologutredningen kan ses som sekundära till de autistiska. Det kan vara motiverat att tala om antisociala drag även om Ulf Olsson saknar egentlig kriminell livsstil. Vid strukturerad klinisk bedömning av grad av psykopati erhåller Ulf Olsson ett medelhögt värde. Det kan dock påpekas att individer med autistiska drag också har en nedsatt förmåga avseende skuld, ansvar, ånger, medkänsla och empati, men på helt andra grunder än personer med psykopatiska drag. I Ulf Olssons fall uppstår bristen på empati till följd av hans detaljfixering och hans nedsatta förmåga att föra samman delar till helheter samt svårigheterna att förstå andras tänkande. Med hänsyn till detta bedöms att graden av psykopati mer är att betrakta som låg till medelhög.

Jag anser också att Ulf Olssons psykologiska fungerande delvis kan förklaras mot bakgrund av posttraumatiska drag där han omedvetet avskiljer sig från obehagliga upplevelser och där han också sannolikt kan ha en risk för att överväldigas av oarbetad aggressivitet som då ageras ut. Dessa drag kan delvis förklara det övervåld som ses vid de misstänkta gärningarna. Jag anser också att Ulf Olsson vid tiden för undersökningen lider av en ospecificerad depression.

Den samlade rättspsykiatriska bedömningen innefattar att vi också måste beakta den tidigare lagstiftningen som inbegrep begreppen sinnessjukdom, sinnesslöhet och psykisk abnormitet av så djupgående natur att den måste anses jämförbar med sinnessjukdom. I Ulf Olssons fall är begreppen sinnessjukdom och sinnesslöhet inte aktuella. Det är uppenbart att han inte har någon psykossjukdom och han är inte förståndshandikappad. Jämförbarhetsbegreppet var ett vidare begrepp jämfört med dagens begrepp allvarlig psykisk störning och jag anser att de beskrivna avvikelserna av Ulf Olssons varseblivning, tänkande, kännande och beteende tveklöst inryms i begreppet psykisk abnormitet av så djupgående natur att den måste anses jämförbar med sinnessjukdom.

I det rättspsykiatriska utlåtandet konstateras att ett "Holmstedt-3-fall" måste vara en allvarlig psykisk störning. Jag kan inte rättspsykiatriskt anse att ett sådant fall med automatik kommer att utgöra en allvarlig psykisk störning enligt dagens lagstiftning. I min beskrivning av Ulf Olssons psykiska tillstånd framkommer dock att han av andra skäl har omfattande svårigheter att varsebli, uppfatta, tolka, förstå och kommunicera: Han bryter ut delar av verkligheten och drar slutsatser och agerar utifrån dessa delar på ett sådant sätt att verklighetsförankringen tidvis går förlorad. Intensiteten i dessa avvikelser kan förväntas variera med hänsyn till grad av stress i omgivningen. I Ulf Olssons fall anser jag att han vid tiden för de misstänkta gärningarna befann sig i ett sådant tillstånd att han hade fastnat i sitt eget åltande och sitt eget snäva perspektiv och att detta i kombination med tidigare upplevda kränkningar till slut ledde till en förvriden kommunikation till omgivningen om hur han hatade alla. Valet av flickan var sannolikt helt slumpartat. Det sexuella beteendet kan ses som en konkret handling där han vill visa att han faktiskt kan ha sex med flickor men det blir helt fel tidpunkt, d.v.s. hans bedömning och uppfattning av såväl tid som rum var förvriden. Enligt min uppfattning finns hela tiden ett sådant avvikande tänkande hos Ulf Olsson men det blir inte hela tiden så gravt förvridet som vid tiden för de misstänkta gärningarna. I mitt yttrande visar jag dock att han även vid andra tillfällen uppvisat en sådan förvrängning av verkligheten där han ibland också anser sig ha rätt att hämnas och skipa rättvisa. På grund av att tillstån-

det varierar i intensitet och inte är uppenbart psykosliknande hela tiden kan hävdas att Ulf Olsson rättspsykiatriskt intar en gränssposition. Vid beaktande av det jag sammantaget presenterat avseende Ulf Olssons fungerande över tid sedan barndomen, vid tiden för de misstänkta gärningarna, därefter samt vid tiden för min bedömning blir dock min slutsats att jag instämmer i det rättspsykiatriska utlåtandet (men på andra grunder). Jag anser således att det såväl vid tiden för de misstänkta gärningarna som vid min bedömning föreligger en allvarlig psykisk störning. Medicinska förutsättningar för överlämnande till rättspsykiatrisk vård bedöms föreligga.

Risken med avseende på återfall i brottslighet av allvarligt slag måste ses som hög. En dom till rättspsykiatrisk vård måste därför förenas med särskild utskrivningsprövning. I sammanhanget bör dock påpekas att det förflutit mycket lång tid sedan de misstänkta gärningarna ägt rum utan att Ulf Olsson visat ett liknande beteende, såvitt känt. Enligt min uppfattning kan detta bekräfta att allvarliga våldsbrott i den aktuella gruppen gärningsmän kan förväntas vara extremt relaterade till upplevd stress i vissa situationer och i vissa sammanhang då deras tänkande under längre tid blockerats av ett tvångsmässigt grubblande där de inte kunnat finna lösningar på sina problem.

Det rättsliga rådet har i sitt yttrande till tingsrätten anfört följande: Socialstyrelsen ansluter sig till de slutsatser som kommer till uttryck i Sten Levanders rättspsykiatriska undersökning och i Marianne Kristianssons yttrande, vilka kompletterar varandra.

Tingsrättens bedömning i påföljdsdelen

När det gäller att avgöra påföljdsfrågan har tingsrätten först att beakta Ulf Olssons psykiska tillstånd. Av de rättspsykiatriska bedömningar som redovisats av Sten Levander och Marianne Kristiansson har framgått att Ulf Olsson alltsedan barndomen och fortfarande har en svårartad personlighetsstörning som psykiatrisk huvuddiagnos. Enligt Sten Levander är störningen förenad med en sexualpatologisk problematik som har sin grund i transsexualism medan Marianne Kristiansson i första hand framhåller autistiska drag i personligheten. Det skall dock anmärkas att även Sten Levander redovisat personlighetsdrag av autistisk karaktär och att Marianne Kristiansson talar om en misstänkt transsexualism. Båda de sakkunniga har tillagt att Ulf Olsson efter hand utvecklat ett för den psykiatriska bedömningen relevant alkoholberoende. De är också ense om att Ulf Olsson är i behov av psykiatrisk tvångsvård på grund av sin psykiska störning.

Tingsrätten saknar kompetens att göra en egen psykiatrisk bedömning och kan därför med hänsyn till överensstämmelsen i fråga om de sakkunnigas slutsatser utgå från att Ulf Olsson vid tidpunkten för gärningarna led av en psykisk störning och att han fortfarande lider av en sådan. Det finns i det sammanhanget inte heller någon anledning för tingsrätten att ta ställning till skiljaktigheterna i fråga om de sakkunnigas bedömningar.

Det som nu sagts innebär inte att tingsrätten kan undandra sig att göra ett eget ställningstagande i andra frågor som omfattas av de sakkunnigas utlåtanden. Detta gäller beträffande frågan om den psykiska störningen kan juridiskt klassificeras som all-

varlig eller, när det gäller tillståndet vid tidpunkten för gärningarna, mot bakgrund av den i målet tillämpliga äldre terminologin som en *med sinnessjukdom jämförbar själslig abnormitet*. Tingsrätten har också att ta ställning i fråga om orsakssambandet mellan gärningarna och den psykiska störningen. I dessa frågor har visserligen de sakkunnigas bedömningar stor betydelse till vägledning för tingsrätten och särskilt tungt väger det förhållandet att socialstyrelsens rättsliga råd ställt sig bakom deras utlåtanden. Det skall dock anmärkas att det rättsliga rådet inte redovisat någon motivering till sitt ställningstagande.

Begreppet *allvarlig psykisk störning* infördes i lagen år 1992 inte bara i brottsbalken utan också i lagen om psykiatrisk tvångsvård (LPT). I förarbetena till nämnda lag (prop. 1990/91 : 58) anfördes bl.a. följande: *Till allvarlig psykisk störning bör i första hand räknas tillstånd av psykotisk karaktär, således tillstånd med störd realitetsvärdering och med symtom av typen vanföreställningar, hallucinationer och förvirring. Till följd av hjärnskada kan vidare en psykisk funktionsnedsättning av allvarlig art (demens) med störd realitetsvärdering och bristande förmåga till orientering i tillvaron uppkomma. Till allvarlig psykisk störning bör också räknas allvarliga depressioner med självmordstankar. Vidare bör dit föras svårartade personlighetsstörningar (karaktärsstörningar), exempelvis vissa invalidiserande neuroser och personlighetsstörningar med impulsgenombrott av psykoskaraktär. Tvångsvård bör vidare kunna aktualiseras när en krisreaktion är sådan att påverkan på den psykiska funktionsnivån blir så uttalad att den är av psykotisk art. Till allvarlig psykisk störning bör hänföras också alkoholpsykoserna, såsom delirium tremens, alkoholhallucinos och klara demenstillstånd. Detsamma gäller de psykosor som kan drabba narkotikamissbrukare.*

Tingsrätten menar att de i förarbetena angivna exemplen tyder på att ribban för bedömningen *allvarlig psykisk störning* ligger högt. Det handlar om tillstånd av sådan art att de antingen allvarligt försvårar den drabbades möjligheter att fungera i tillvaron eller medför att hans förmåga att förstå sitt eget handlande eller kontrollera detta är starkt begränsad. En bristande förståelse av och kontroll över handlandet är av betydelse också när det gäller det i regeln om fängelseförbud intagna kravet på ett orsakssamband mellan den psykiska störningen och den brottsliga gärningen. Det kravet har historiskt sin bakgrund i det s.k. tillräknelighetsrekvisit som före brottsbalkens införande enligt 5 kap 5 § strafflagen var en förutsättning för straffbarhet.

Mot bakgrund av vad som framkommit vid de rättspsykiatriska utredningarna och i målet är det uppenbart att Ulf Olsson alltsedan barndomen har en personlighetsstörning som försvårat hans förutsättningar att fungera socialt. Antingen detta berott på den transsexuella problematiken eller på autistiska drag i personligheten har han hela tiden haft svårt i sina kontakter med andra människor och hans beteende har på många sätt varit avvikande. Från början av 90-talet har hans samhällsanpassning varit sådan att det efter hand blivit alltmera uppenbart att han är i behov av psykiatrisk vård. Frågan om han vid tidpunkten för gärningarna led av en psykisk störning som då skulle kunna klassificeras som allvarlig försvåras emellertid av att han då fortfarande utåt sett fungerade någorlunda "normalt". Han skötte med i huvudsak goda vitsord ett kvalificerat yrkesarbete och tillträdde i nära anslutning till det sista brottet en ny anställning i en mera ansvarsfull position. Han bildade i det sammanhanget också familj. Det är inte troligt att Ulf Olssons psykiska tillstånd år 1989

skulle kunna klassas som allvarlig psykisk störning utan att man fäster helt avgörande vikt vid brotten som sådana.

Sten Levander har i sin bedömning hänfört brotten mot Helén Nilsson till ett sexualpatologiskt tillstånd – en komplikation till Ulf Olssons transsexuella läggning – samt förklarat bortförandet och våldtäkten som ett impulsgenombrott. Det är en psykiatrisk bedömning som tingsrätten inte vill sätta i fråga. Det skall dock anmärkas att Marianne Kristiansson, som ställt sig tveksam till en sexualpatologisk förklaring av brotten, förklarat att hon endast delvis kan hålla med om att det varit fråga om ett impulsgenombrott samt att den enligt henne endast misstänkta transsexualismen saknar betydelse för den rättspsykiatriska bedömningen. Hon har också ifrågasatt att det eventuella sexualpatologiska tillståndet, vilket enligt Sten Levander kan klassificeras som ett "Holmstedt-3.-fall", skall anses vara en allvarlig psykisk störning. I det hänseendet anmärker tingsrätten att det i målet inte är fråga om en sådan seriebrottslighet som är utmärkande för den enligt Holmstedts klassificering allvarligaste typen av sexualbrottslighet. Brotten mot Helén Nilsson saknar egentlig motsvarighet i Ulf Olssons antecedentia före gärningstillfället och det har nu förflutit 16 år utan att han, såvitt vi vet, återfallit i liknande brottslighet. Det skall också anmärkas att ett impulsgenombrott visserligen tyder på en begränsning i fråga om gärningsmannens förmåga att kontrollera sitt handlande, men att i rättspraxis enbart förekomsten av ett impulsgenombrott inte alltid ansetts tillräckligt för att klassa gärningsmannens psykiska störning som en allvarlig sådan (se *NJA 1995 s. 48: Flink – och HD:s dom 2004-12-02: Mijailovic*). Härtill kommer att förklaringen om ett sexualpatologiskt betingat impulsgenombrott inte, såvitt tingsrätten kan förstå, är tillämplig i fråga om vare sig det fortsatta frihetsberövande som ägt rum efter våldtäkten eller det avslutande mordet. Sten Levander har i stället förklarat det fortsatta händelseförloppet med att Ulf Olsson sedan han drabbats av eftertankens kränka blekhet samt därefter i det längsta väntat på att en bra lösning skall presentera sig slutligen förövat ett besinningslöst övervåld.

Marianne Kristiansson har gjort gällande att brotten mot Helén Nilsson begåtts under inflytande av en personlighetsstörning med autistiska drag – d.v.s. en psykisk störning som innefattar bristande socialt omdöme, bristande kommunikation och bristande föreställningsförmåga. Detta kan uppfattas så att hon gjort gällande att Ulf Olsson till följd av psykisk störning haft en bristande förmåga att förstå innebörden av sitt handlande. Sten Levanders förklaring till händelseförloppet efter våldtäkten torde kunna uppfattas på samma sätt. Tingsrätten kan bara delvis acceptera en sådan förklaringsmodell. Det ligger nära till hands att tro att Ulf Olsson efter fullbordad våldtäkt "drabbats av eftertankens kränka blekhet", d.v.s. att han insett att han gjort sig skyldig till ett allvarligt brott för vilket han skulle få stå till svars om Helén fick tillfälle att berätta. Den slutliga lösningen på hans problem – mordet på Helén – förutsätter sannolikt en sådan störning av förmågan till medkänsla och empatisk inlevelseförmåga som är förenlig med en autistisk personlighet. Den framstår emellertid likväl som i någon mening rationell. Vi har svårt att förstå att Ulf Olsson till följd av autism eller någon annan psykisk störning skulle ha saknat förmågan att inse innebörden av sitt handlande. Den omständigheten att mordet inträffat först efter flera dagar talar närmast för att det tagit tid för honom att övervinna ett motstånd mot en handling som han själv funnit motbjudande. En sådan uppfattning om

innebörden av det förövade brottet framstår också som förenlig med hans upprepade "erkännanden" i anonyma kontakter under brottsutredningen.

Varken Sten Levander eller Marianne Kristiansson har lämnat någon närmare psykiatrisk förklaring till mordet på Jannica Ekblad. Detta har knappast varit möjligt med hänsyn till att omständigheterna kring brottet i väsentliga hänseenden är okända. Det finns ett alltför stort utrymme för spekulationer. Vi tror dock inte att gärningen har en sexualpatologisk förklaring eller att det annars rör sig om ett överlagt mord. Däremot är det inte osannolikt att en orsak till att Ulf Olsson utövade våld mot Jannica på något sätt kan sökas i hans personlighetsstörning. Detsamma gäller den omständigheten att gärningen avslutats med ett besinningslöst övervåld.

Tingsrätten har noterat Marianne Kristianssons uttalande att Ulf Olsson rättspsykiatriskt intar en gränssposition och kan inte underlåta att ta fasta på den tveksamheten. De ovan från lagens förarbeten återgivna kriterierna för allvarlig psykisk störning framstår inte som omedelbart tillämpliga på de diagnoser som redovisats i de sakkunnigas utlåtanden. Mot bakgrund av det som hittills anförts menar tingsrätten att övervägande skäl talar för att Ulf Olssons personlighetsstörning jämte övriga psykiatriska symtom inte vid tidpunkten för gärningarna varit av sådan beskaffenhet att den juridiskt skall klassas som en allvarlig psykisk störning.

Frågan om tillämpligheten av bestämmelsen om fängelseförbud i 30 kap 6 § brottsbalken har hittills diskuterats mot bakgrund av det enligt nu gällande lag tillämpliga rekvisitet *allvarlig psykisk störning*. I utlåtandet av Marianne Kristiansson förklaras att den psykiska störning som Ulf Olsson föredde vid tidpunkten för gärningarna utan tvekan kan hänföras under det i målet tillämpliga rekvisitet *jämställd med sinnessjukdom*. Allmänt kan sägas att den gällande lagstiftningen medförde en begränsning av möjligheterna att åberopa bestämmelsen om fängelseförbud. För tingsrätten framstår det dock som oklart på vad sätt detta har betydelse i förevarande fall. Av uttalanden i förarbetena (prop.1990/91) framgår nämligen att lagändringen till största delen ansågs vara av terminologisk karaktär. Visserligen hade det i många sammanhang riktats kritik mot en alltför vidsträckt tillämpning av jämställdhetsrekvisitet, men rättstillämpningen under åren närmast före lagändringen hade medfört mera restriktiv tolkning av begreppet än tidigare. Tingsrätten menar därför att ett fängelseförbud inte heller kan grundas på 30 kap 6 § brottsbalken i dess äldre lydelse.

Denna bedömning innebär emellertid inte automatiskt att annan påföljd än fängelse skulle vara utesluten. Enligt 31 kap 3 § brottsbalken kan den som vid tidpunkten för domen lider av en allvarlig psykisk störning överlämnas till rättspsykiatrisk vård oberoende av det psykiatriska tillståndet vid tidpunkten för gärningarna. En utgångspunkt för påföljdsvalet i ett sådant fall är att rättspsykiatrisk vård i allmänhet skall ha företräde framför fängelsestraff.

Som tidigare redovisats har Ulf Olssons situation allvarligt försämrats sedan början av 90-talet. Han har alltmera isolerat sig från kontakter med andra människor, hans alkoholmissbruk har övergått i ett alkoholberoende och han kan med hänsyn till sina förhållanden betecknas som socialt utslagen. Tingsrätten har mot bakgrund härav ingen anledning att ifrågasätta de sakkunnigas bedömning att Ulf Olsson numera

lider av en allvarlig psykisk störning för vilken han är i behov av psykiatrisk vård. Det kan antas att det med tillämpning av 31 kap 3 § brottsbalken i och för sig skulle finnas förutsättningar för att döma till rättspsykiatrisk vård. Ett sådant påföljdsval är dock med hänsyn till brottens extremt höga straffvärde inte aktuellt i det här fallet. Påföljden skall bestämmas till fängelse på livstid.

Mot bakgrund av detta påföljdsval vill tingsrätten citera vad Marianne Kristiansson uttalat avslutningsvis i sitt utlåtande: *Det är angeläget att Ulf Olsson vid en eventuell frihetsberövande påföljd inom kriminalvårdens ram bereds möjligheter till behandling för de avvikelser som finns. Flera av de avvikelser som Ulf Olsson uppvisar är möjliga att behandla. Bemötandet bör vara pedagogiskt och fokusera på konkret och tydlig inlärnin g av hur andra människor tänker. Enligt min mening finns goda möjligheter att med nyare typer av anti-psykotiska läkemedel i låg dos minska stelheten i Ulf Olssons tänkande, vilket skulle öka sannolikheten för att han skulle kunna kommunicera med omgivningen på ett mer ändamålsenligt sätt. Hans förmåga till verklighetsprövning skulle stärkas. Den depressivitet som finns är också åtkomlig för behandling. Ulf Olsson bör också beredas möjlighet till ytterligare medicinsk utredning avseende de hormonella avvikelser som finns. Han bör också diskutera sin sexuella identitetsproblematik med experter på transsexualism.*

Tingsrätten erinrar om att det enligt 4 § lagen om rättspsykiatrisk vård är möjligt att anordna sådan vård under verkställigheten av ett fängelsestraff.

Skadestånd

Den som mister en nära anhörig eller god vän som dör drabbas regelmässigt av sorg och saknad och ibland av ett psykiskt lidande av mera djupgående natur. Det är en förlust eller skada som strängt taget inte kan värderas i pengar. När en person avlidit till följd av en skadeståndsgrundande handling gäller dock enligt 5 kap 2 § 1 st skadeståndslagen att den som är skadeståndsskyldig skall betala ersättning inte bara för begravningskostnad och annan kostnad till följd av dödsfallet samt förlust av underhåll utan också för *personskada som till följd av dödsfallet åsamkats någon som stod den avlidne särskilt nära* (ideellt skadestånd).

Bestämmelsen om ideellt skadestånd infördes genom en lagändring den 1 januari 2002. Den är formellt sett inte tillämplig i det här målet eftersom de skadeståndsgrundande handlingarna inträffade år 1989. En i huvudsak motsvarande rätt till skadestånd har emellertid enligt rättspraxis dessförinnan gällt för det fall den avlidne dödsats genom ett uppsåtligt brott. Enligt avgöranden av Högsta Domstolen i plenum år 1993 (NJA 1993 s. 41 I och II) skall medicinskt påvisbara psykiska besvär som drabbar den avlidnes närstående anses som ersättningsgill personskada enligt 5 kap.1 § skadeståndslagen. När det gäller kravet på bevisning av medicinskt påvisbara psykiska besvär har Högsta Domstolen i rättsfallet NJA 2000 s. 521 uttalat: *När någon dödas genom en uppsåtlig eller därmed jämförlig handling kommer dödsfallet plötsligt och drabbar de anhöriga på ett chockartat sätt, vartill kommer den särskilda påfrestning som följer av att den avlidna bragts om livet genom brott. Det ligger i sakens natur att de som har stått den avlidna nära då drabbas av psykiska besvär utöver sådana känslor av sorg och saknad som ett dödsfall brukar medföra.*

I sådana fall bör man utan närmare utredning kunna presumera att dessa besvär är att hänföra till personskada. I de fall ideellt skadestånd tillerkänts närstående utan att skadans omfattning styrkts genom läkarintyg eller motsvarande utredning har före lagändringen år 2002 ersättning schablonmässigt utgått med 25.000 kr, vilket är ett belopp som enligt trafikskadenämndens hjälptabeller motsvarar en akut sjuktid på ett år med annan vård än sjukhusvård. Kretsen skadeståndsberättigade närstående har i praxis i huvudsak begränsats till medlemmar i en etablerad hushållsgemenskap, d.v.s. främst make, sambo, förälder, barn och sammanboende syskon. När speciella förhållanden varit för handen (såsom i det nämnda rättsfallet år 2000) har dock också syskon som inte bott samman med den avlidne tillerkänts skadestånd.

Brottsoffermyndigheten har i beslut den 30 januari 2002 mot bakgrund av gällande praxis tillerkänt envar av Helén Nilssons föräldrar och syskon brottsskadeersättning avseende ideellt skadestånd med 25.000 kr samt dödsboet efter Helén Nilsson ersättning avseende begravningskostnader med 19.000 kr.

Ulf Olsson har – för den händelse han skulle fällas till ansvar för de med åtalet avsedda brotten – medgett Brottsoffermyndighetens regresskrav samt vitsordat att till envar av Helén Nilssons anhöriga betala 25.000 kr utöver vad de fått som brottskadeersättning samt till envar av Jannica Ekblads anhöriga 25.000 kr. Vitsordandet innebär att tingsrätten inte skall pröva frågan om målsägandena tillhör den krets av närstående som utan krav på särskild bevisning är berättigade till skadestånd med ett schablonmässigt fastställt belopp. Ulf Olsson har bestritt skyldighet att betala mera skadestånd än han vitsordat med hänvisning till – förutom tillämplig praxis – att ett sådant skulle vara oskäligt betungande med hänsyn till hans ekonomiska förhållanden, vilket i förekommande fall skulle utgöra grund för jämkning.

När det gäller yrkandet om jämkning anmärker tingsrätten följande. De yrkanden om skadestånd som framställts i målet uppgår sammanlagt till 1.361.000 kr. Ulf Olsson har vitsordat skadeståndsskyldighet med sammanlagt 369.000 kr. Han har inga nämnvärda ekonomiska tillgångar och han kommer mot bakgrund av den påföljd som tingsrätten bestämt inte att ha någon framtida förvärvsförmåga. Det är därför uppenbart att en dom som ålägger honom skadeståndsskyldighet med all sannolikhet inte kommer att kunna verkställas alls eller med mera än en bråkdel av det vitsordade beloppet. Målsägandena kan emellertid få sin ersättning av staten med tillämpning av brottsskadelagen. Den reella betydelsen av tingsrättens dom i skadeståndsdelen är därför att denna kan bli vägledande för Brottsoffermyndighetens beslut i fråga om brottskadeersättning till den del målsägandenas yrkanden blivit av tingsrätten prövade i sak. Med hänsyn till detta och då ett ojämkat skadestånd inte kan anses oskäligt betungande för det fall att Ulf Olsson mot förväntan skulle bli i stånd att betala ett sådant finns det enligt tingsrättens mening inte skäl för jämkning.

Tingsrättens prövning är därmed begränsad till att avse skadeståndets storlek. En utgångspunkt för bedömningen bör därvid vara att en skada av förevarande slag enligt den praxis som var rådande vid skadetillfället ansågs berättiga till ett schablonmässigt bestämt skadestånd om 25.000 kr. En första fråga är därvid i vad mån omständigheterna i målet kan anses berättiga till en högre schablonersättning.

När det gäller Helén Nilssons anhöriga innefattar Ulf Olssons vitsordande ett medgivande till en ersättning som är dubbelt så hög som den som gäller enligt praxis. Vid bestämmande av skadeståndets storlek måste emellertid beaktas att omständigheterna kring mordet på Helén Nilsson i många avseenden är exceptionella. Det dröjde flera dagar från Heléns försvinnande till dess att hon anträffades död – en tid som rimligen utsatt de anhöriga för en svår psykisk påfrestning. Hon blev före mordet föremål för ett allvarligt sexuellt övergrepp och var därefter berövad friheten under synnerligen plågsamma omständigheter innan hon slutligen dödades på ett grymt sätt. Utredningen i målet har med varierande intensitet pågått under drygt 15 år och väckt en mycket stor och för de anhöriga besvärande uppmärksamhet. Helén var 10 år och bodde tillsammans med sina föräldrar och syskon. Dessa får alla anses ha varit särskilt närstående. Tingsrätten anser att omständigheterna varit sådana att de skadeståndsyrkanden som framställts av Helén Nilssons anhöriga bör bifallas, vilket innebär att det ideella skadeståndet till envar av föräldrarna och syskonen skall bestämmas till 100.000 kr, inberäknat den brottsskadeersättning som redan utbetalts.

Utredningen av mordet på Jannica Ekblad har också den pågått under en tid av drygt 15 år och den har – inte minst med hänsyn till kopplingen till mordet på Helén Nilsson – väckt stor uppmärksamhet. Mot den bakgrunden kan en schablonersättning utöver den som följer av praxis anses berättigad. Det måste å andra sidan beaktas att Jannica – som visserligen enligt vad som påståtts hade en nära kontakt med sina föräldrar och syskon – sedan lång tid tillbaka haft sin bostad utanför föräldrahemmet. En förhöjd schablonersättning bör därför inte bestämmas till högre belopp än det som följer enligt praxis med tillämpning av nu gällande lag – 50.000 kr enligt rättsfallet NJA 2004 s. 26. Bo Rennerberg och Stefan Rennerberg, som inte åberopat utredning som kan ge stöd åt annat än en schablonmässigt bestämd ersättning, skall som skadestånd tillerkännas nämnda belopp. Ersättningen till Tom Green, som först i vuxen ålder kommit i kontakt med Jannica, bör inte bestämmas till högre belopp än vitsordade 25.000 kr.

Anja Rennerberg, Jörgen Rennerberg och Christian Rennerberg har genom sitt målsägandebiträde påstått att de till följd av Jannica Ekblads död drabbats av bestående psykiska besvär och att de till följd därav är berättigade till högre ersättning. De har anfört följande: *Efter mordet på Jannica fick familjen ingen hjälp av samhället med att bearbeta sitt psykiska lidande. De har gång på gång påmint om mordet genom den massmediala uppmärksamheten. Situationen har blivit extra besvärlig då Jannica hängts ut som prostituerad knarkare. Familjens känsla av hur folk reagerat på detta har varit att många säkert tyckt att det inträffade är sådant som knarkande prostituerade får räkna med och man har inte tyckt särskilt synd om dem, medan förhållandet varit det motsatta med Helén och hennes familj. Jannicas familj har därför känt skam inför omgivningen. Familjen har isolerats socialt. Periodvis har man undvikit att gå ut. Särskilt Jannicas mor Anja samt hennes yngre halvsyskon Christian och Jörgen har drabbats av detta. Jörgen och Anja har drabbats av social fobi och depression.*

Anja Rennerberg har enligt ett läkarintyg av Kerstin Nyholm, specialist i allmän psykiatri, efter mordet på Jannica under trycket av inre skräckfyllda scener, familj-

jemedlemmarnas lidanden, massmediernas hetsjakter och upprepat, upplevt, svek från samhällets sida utvecklat ett posttraumatiskt stressyndrom. De mest framträdande symptomen är lättväckt ångest, panikattacker, social fobi, sömnstörning och mardrömmar. Periodvis försämring med djup förstämning, känslor av skuld och skam, livsleda och apati. Tillståndet är fortfarande akut. – Av intyget framgår att Anja Rennerberg var hemmafru medan Jannica och de yngre syskonen växte upp samt att hon sedan skaffade sig gymnasiekompetens och efter studier vid socialhögskolan år 1988 tog socionomexamen. Hon var vid tidpunkten för Jannicas död fast anställd som behandlingsassistent vid avgiftningsavdelningen på MAS samt antagen till en förberedande forskarutbildning som var planerad att påbörjas i september 1989. Hon blev efter mordet sjukskriven, men återgick i arbete under våren 1990. I oktober 1990 blev hon på nytt sjukskriven. Hon beviljades sjukbidrag 1995 och sjukpension något år senare.

Christian Rennerberg har enligt ett intyg av överläkaren Iwona Zaluska vid metadonmottagningen på MAS starkt påverkats av systemns bortgång samt händelseförloppet i samband med att mordet på system åter aktualiserats. Av intyget framgår att Christian, som var 21 år när Jannica mördades, började röka hasch när han var 16 år och missbruka amfetamin när han var 19 år. Mordet föranledde att missbruket accentuerade och övergick till att avse tunga droger, bl.a. heroin. I maj 2002 påbörjade han metadonbehandling och lyckades hålla sig ren från heroin till början av 2004. Hans psykiska tillstånd försämrades avsevärt när mordet på system åter aktualiserades i pressen. Han började åter missbruka droger och har gjort ett suicidförsök, vilket föranlett behov av inneliggande vård.

Jörgen Rennerberg har läst teologi och sedan påbörjat lärarutbildning. Han började omedelbart efter mordet på Jannica utveckla en social fobi som efter hand gjort honom helt arbetsoförmögen. Han har till stöd för vad han anfört om sitt psykiska tillstånd åberopat läkarintyg till Försäkringskassan för tiden fr.o.m. september 2001 samt för tiden dessförinnan ett vittnesintyg av hans f.d. hustru Susanne Grimsberg, från vilken han separerade år 2001.

Den åberopade utredningen ger stöd åt påståendet att Anja Rennerberg lider av allvarliga psykiska besvär. Det får också anses bevisat att besvären har ett påtagligt orsakssamband med det trauma som mordet på Jannica inneburit för henne. Dock framgår det av vad målsägandebiträdet anfört att en starkt bidragande orsak till hennes sociala fobi varit att den massmediala uppmärksamheten gjort kännedom om Jannicas levnadsförhållanden till allmän egendom. Det går inte heller att bortse från att hennes familjeförhållanden i övrigt kan ha inverkat på hennes psykiska tillstånd. Tingsrätten anser att det finns ett utrymme för att tillerkänna henne ett något högre skadestånd än vad som följer av en schablonbedömning men att denna bör begränsas till 75.000 kr.

Även Christian och Jörgen Rennerberg har allvarliga psykiska besvär. Det framstår som sannolikt att dessa i någon mån uppkommit eller förvärrats med anledning av mordet på deras syster. De åberopade intygen ger emellertid enligt tingsrättens bedömning inte vid handen att Christians missbruksproblem och Jörgens sociala fobi och depressionstillstånd enbart skall skyllas på det trauma som mordet förorsakat.

Det finns för deras del inte någon anledning att bestämma ett ideellt skadestånd som överstiger det förhöjda schablonbeloppet om 50.000 kr.

Enligt 4 § 4 st räntelagen utgår ränta på en fordran som avser skadestånd med anledning av ett uppsåtligt brott alltid från den dag då skadan uppkom. Den omständigheten att räntan inte omfattas av den brottsskadeersättning som målsägandena kan beviljas av Brottsoffermyndigheten medför inte att nämnda bestämmelse inte skall tillämpas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga Dv 400

Överklagandet ställs till Hovrätten över Skåne och Blekinge och ges in till tingsrätten senast den 27 april 2005

På tingsrättens vägnar

Jan Alvå

-avräkningsunderlag – se bilaga